

NJË RRËFIM PERSONAL.
NJË HISTORI QË MË FORMOI.

ANDI: RRUGA IME

JETA IME. VENDI IM. POPULLI IM.
KJO ËSHTË RRUGA IME.

ANDI

Pse e shkrova kete liber:

Unë jam Andi, dhe kjo është historia ime.

Që kur kam qenë i vogël, më ka pëlqyer të tregoj histori—jo vetëm të shpikura, por edhe ato që vijnë nga jeta ime. Me kalimin e kohës, kam kuptuar se çdo ditë ka diçka për të treguar, edhe kur duket e zakonshme.

Ndonjëherë janë gjëra të vogla, e ndonjëherë momente më të mëdha, por së bashku ato krijojnë jetën tonë.

Arsyeja pse e shkrova këtë libër është e thjeshtë: dua të tregoj si e shoh jetën dhe si përpiqem të përmirësohem çdo ditë. Nuk jam perfekt dhe nuk dua të dukem i tillë. Pikërisht kjo është ideja—të tregoj realitetin, me gabime, mësimet dhe përpjekje për t'u bërë më i mirë.

Ky libër përbëhet nga shumë faqe, dhe secila përfaqëson një ditë. Sepse besoj se ndryshimi nuk ndodh menjëherë, por pak nga pak, çdo ditë. Çdo ditë është një mundësi për të mësuar diçka të re, për të bërë diçka më mirë, ose për të reflektuar mbi atë që kemi bërë.

VËREJTJE: *Ky libër është një koleksion tregimesh dhe përvojash të ndara në ditë. Çdo ditë është një histori më vete dhe nuk përbën një histori të vetme të vazhdueshme.*

“Ky libër është shkruar për kënaqësi në lexim dhe për të ndarë përvoja dhe mendime personale.”

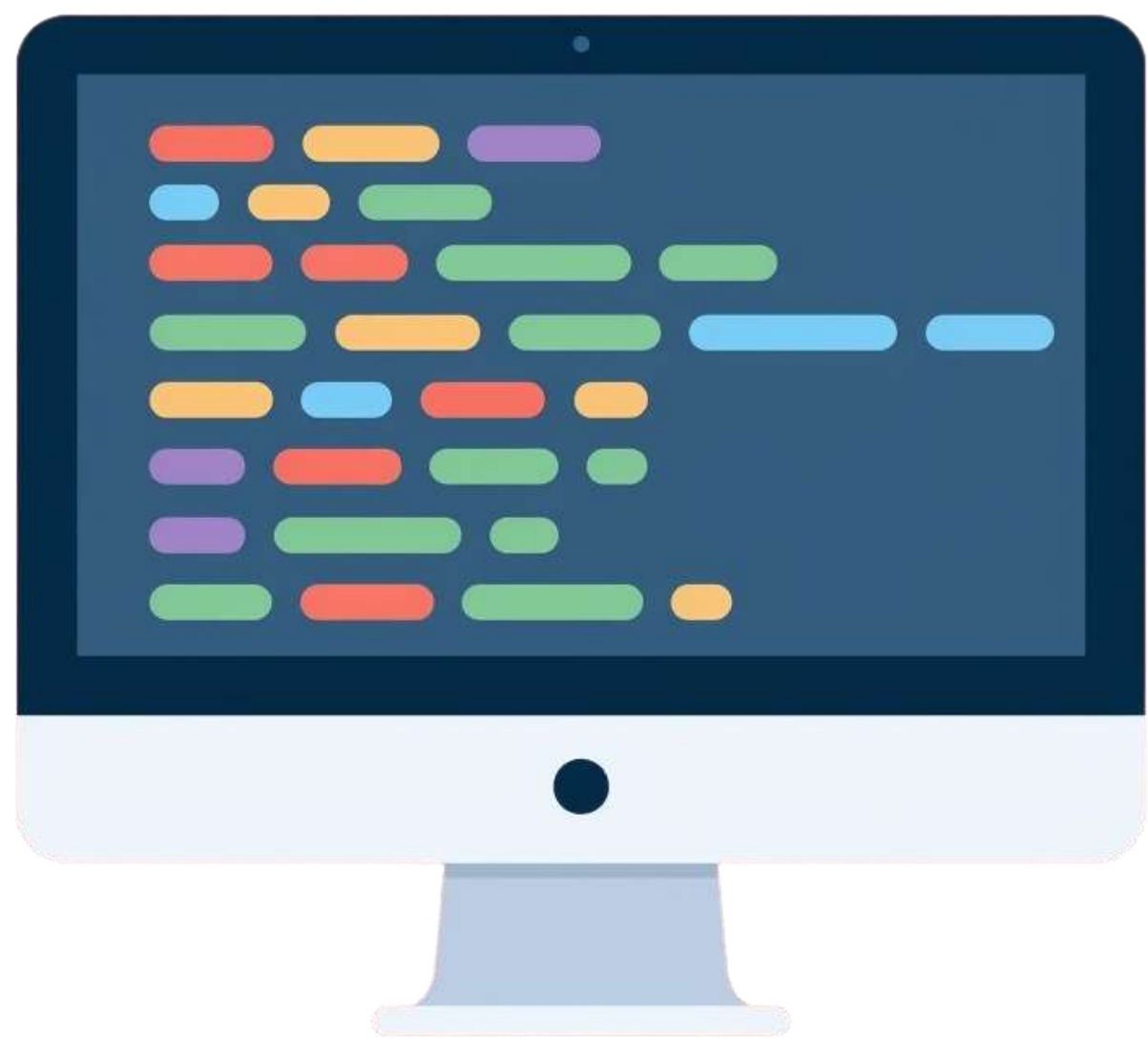
DITA 1 - ÇDO GJË FILLON KËTU

Përshëndetje, unë jam Andi Beha, nxënës i klasës së 6-të. Më pëlqen shumë programimi, sepse më shtyn të mendoj thellësisht dhe të shoh problemet në mënyra që nuk i kisha imagjinuar më parë. Kam programuar për shumë vite dhe aktualisht po ushtroj në një kurs që quhet Probit Akademi.

Kam dy prindër dhe nuk kam vëlla ose motër. Babai im quhet Adem dhe e dua shumë. Nëna ime quhet Mida (ose Hamide), dhe e dua shumë gjithashtu, sepse gatuan shumë mirë dhe më ndihmon kur nuk kuptoj diçka. Edhe pse ndonjëherë kemi mosmarrëveshje, në fund gjithmonë mësojmë nga gabimet tona.

Shkolla ndonjëherë më lodh sepse nuk i kam notat më të mira, por besoj që një ditë mund t'i përmirësoj nëse vazhdoj të punoj më shumë.

Kam shumë hobi, si p.sh. Shau. Shau është një lojë fantastike që të shtyn të mendosh logjikisht dhe është shumë interesante. Nuk më pëlqen shumë leximi tani, por mendoj që një ditë mund të bëhet edhe hobi im.

DITA 2: NGA KOSOVA NË STAMBOLL

Sot ishte dita që unë shkova prej Kosovës në Stamboll. Unë u zgjova prej gjumit në orën 7 të mëngjesit dhe u bëra gati që të shkoj në Stamboll. Ishte hera e parë që do të udhëtoj me një aeroplan që prej 10 vjetësh. Ishte pak e frikshme, por edhe u gëzova sepse mua më bëjnë shumë përshtypje aeroplanët.

Unë dhe babi i bëmë gjithçka gati dhe i morëm biletat e aeroplanit dhe pasaportat.

Dhe tani e thirrëm një taksi që të shkojmë në aeroport. Kur mbërritëm, deshëm të prisnim që të hipnim në aeroplan. Kur hipa, ishte shumë interesante dhe më pëlqeu shumë pamja.

Udhëtimi zgjati 1 orë e 35 minuta. Kur mbërrita në aeroportin e Stambollit, ishte krejt atmosferë e ndryshme. Tani u hipëm në taksi dhe udhëtimi zgjati 2 orë. Kur mbërritëm në hotel, unë dola që të shëtisja në qytet dhe pashë diçka që desha të provoj, një döner. Kur e provova dönerin, mua më pëlqeu tepër shumë, por çka nuk më pëlqeu ishin çmimet. Një döner ishte 7 euro dhe kjo më befasoi shumë sepse në Kosovë këtë e blen për 2 euro e 50 cent.

Por çka mësova në këtë ditë është që krejt njerëzit e kanë ekonominë dhe kulturën e tyre. Unë nesër, në ditën e tretë, do të flas për shëtitjen time në Stamboll.

DITA 3: RRUGËT E STAMBOLLIT

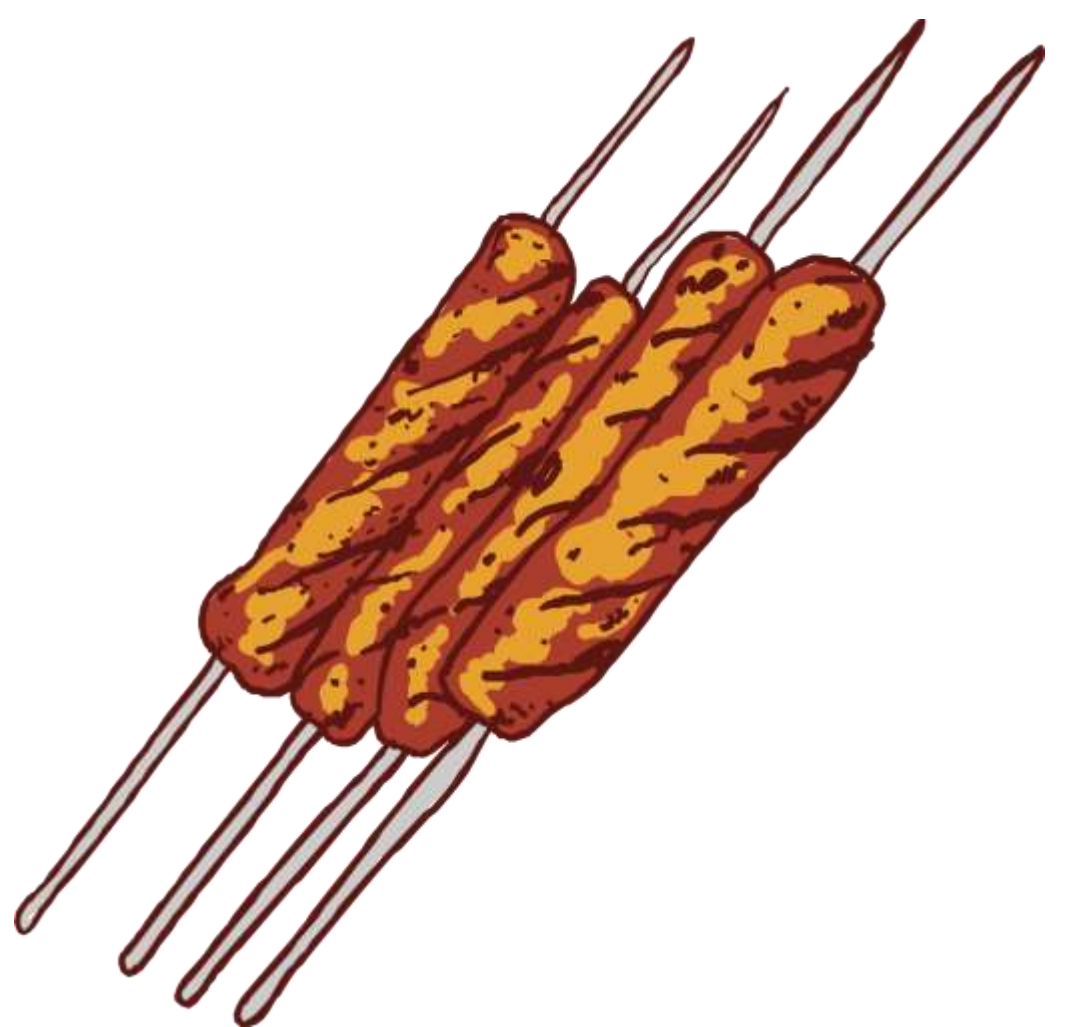
Momentin kur erdha në hotel, unë pushova sepse kam qenë shumë i lodhur. E tani, kur u zgjova prej gjumit në Stamboll, ishte gjysma e ditës dhe tani më në fund dola që të shëtis në rrugët e Stambollit.

Kur shëtisja, pati plot sende që mua më interesonin, si p.sh. vende të ndryshme amerikane, turke etj. Mua nuk më pëlqeu shëtitja në Stamboll sepse zgjati 3 orë, por pamja ishte tjetër nivel.

Unë kam parë edhe plot vende historike në Stamboll që më kanë interesuar shumë, si p.sh. Hagia Sophia. Hagia Sophia ka qenë kishë, por tani është bërë xhami dhe kjo më bënte shumë përshtypje sepse si një objekt i të krishterëve mund të ndryshojë në një objekt të muslimanëve?

Por tani ishte koha që ta provojmë ushqimin e tyre. Kur u afrova në një restorant afër, unë e kqyra menynë dhe porosita një kebab. Kur ma sollën kebab-in, shumë më pëlqeu shija e mishit dhe si e kishin dhënë shijen. Por, të them të drejtën, mua më ka pëlqyer shumë Turqia, vetëm nuk më ka pëlqyer sa shumë deshëm të ecim. Por porosia këtu është: gjithmonë keni kujdes në cilin restorant shkoni, sepse shumicën e kohës turistët mund të mashtrohen.

Kujdesi është i rëndësishëm, sepse jo çdo vend është i sigurtë me turistët.

DITA 4: NGA STAMBOLLIT DREJT KOSOVES: KTHIMI ME AEROPLAN

Sot ishte dita e fundit që do të jem në Turqi. Sot ishte koha që unë do të kthehem me aeroplan prej Turqisë në Kosovë. Unë u zgjova prej gjumit kah ora 8 e mëngjesit dhe ia dhamë kartelen tonë hotel asistentes dhe i morëm të gjitha sendet dhe dolëm jashtë. Taxi për aeroport do të vinte në orën 12 të mëngjesit dhe ne deshëm të presim derisa të vjen taxi. Dhe në këtë kohë kemi shëtitur për herën e fundit në Stamboll. Të them të drejtën, mua më ka ardhur shumë malli për vendin tim sepse aty është vend më paqësor, sepse Stambolli ka popull 15 milionë njerëz! E ne i kemi vetëm 1.5 milionë. Kur shëtitëm në Stamboll mua më është dukur se njerëzit në sheshe nuk ndalen kurrë, ata lëvizin përgjithmonë. Kur erdhi ora 12 erdhi taxi dhe ishte koha me shku për aeroportin e Stambollit. Udhëtimi deri në aeroport zgjati 1 orë e 13 minuta. Kur mbërritëm prapëseprapë i morëm biletat dhe kemi pritur derisa na erdhi radha për të hipur në aeroplan. Arsyeja pse më bëjnë përshtypje aeroplanët është sepse unë di pak për aeroplanët. Kur erdhi koha ne u hipëm në aeroplan dhe u kthyem në Kosovë. Të them të drejtën, mua më shumë më ka pëlqyer vendi im për shkak të ekonomisë më të mirë. Dhe kjo ishte dita ime e fundit në Turqi dhe hera e parë që kam udhëtuar me aeroplan. Porosia për sot është që ti mund të arrish gjithçka nëse i jep punës, si p.sh. babai im nuk i ka pasur paratë për të udhëtuar, por kur i ka ruajtur paratë, ai më në fund e pati shansin.

DITA 5: PROCESI I KRIJIMIT I DOKUMENTARIT PER ADEM JASHARIN

Sot ishte 17 shkurti, dita e Pavarësisë së Kosovës. Sot Kosova ka festuar Pavarësinë e vet dhe unë u gëzova shumë, por më thyet zemrën që nuk u përmend sakrifica e Adem Jashari, prandaj vendosa të bëj një dokumentar për të. Për njerëzit që nuk e dinë kush është Adem Jashari, ai ishte një nga figurat më të njohura të historisë së Kosovës dhe një nga themeluesit e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK).

Ai lindi në Prekaz dhe u bë i njohur për rolin e tij në rezistencën për pavarësinë e Kosovës gjatë viteve 1990. Ai shihet nga shumë njerëz në Kosovë si një simbol i qëndresës dhe luftës për liri.

Në vitin 1998, ai dhe shumë anëtarë të familjes së tij humbën jetën gjatë një sulmi në Prekaz, dhe kjo ngjarje u bë shumë e rëndësishme në historinë e Kosovës, duke ndikuar në rritjen e mbështetjes për pavarësi.

Dhe për shkak të sakrificës së tij unë kam pasur dëshirë të bëj një dokumentar për të. Pra, unë e bëra në CapCut, por me shumë kujdes. Në këtë dokumentar kam folur për Adem Jashari, sulmet e tij legjendare kundër regjimit serb dhe si ai ka sakrifikuar jetën e tij, sepse ky njeri pati vetëm një ëndërr: që Kosova të bëhej shtet.

Kur e bëra dokumentarin, thashë që kurrë nuk do ta harroj sakrificën e legjendarit tonë. Dhe kur e prezantova sakrificën që ai ka bërë, më ka shtyrë në lot dhe krenari. Sepse në fund, edhe nëse njerëzit flasin keq për legjendarin tonë, ai e ka paguar me jetën e tij për lirinë tonë.

DITA 6:KOSOVA AFËR ËNDRRËS: RRUGA DREJT WORLD CUP-IT

Kanë kaluar 4 vjet dhe më në fund erdhi koha që Kosova të shkëlqejë. Kosova ishte një ekip i ri në vitin 2016 dhe ishte tepër e dobët. Ka humbur shumë në UEFA, por në vitin 2026 unë jam befasuar nga sa shumë është përmirësuar në futboll. Kur erdhi koha e World Cup-it, Kosova, shteti ynë i vogël, e ka befasuar krejt botën me aftësitë e saj në futboll.

Në lojën kundër Sllovakisë, ata kanë menduar që ne dorëzohemi lehtë. Por Kosova ka ushtruar për plot vite për këtë moment. Në herën e parë, Sllovakia ka shënuar një gol mahnitës, por mua kurrë nuk më humbi shpresa për Kosovën. Por Kosova ka reaguuar menjëherë me gola mahnitës që më kanë befasuar shumë, sepse një ekip që dikur ishte i dobët u përmirësua kaq shumë. Unë të them të drejtën, më ka emocionuar shumë sa mirë ka luajtur Kosova dhe ndoshta një ditë do t'i ketë shanset për një World Cup, dhe loja përfundoi 4-3.

Tani erdhi loja e fundit, loja ishte kundër Turqisë, i njëjti shtet që unë e kam vizituar.

Ky për mua dhe për krejt shqiptarët ishte një nga ndeshjet më të rëndësishme në historinë e Kosovës. Kosova e filloi lojën me një ofensivë të mirë, duke dribluar kundër turqve dhe duke krijuar raste që ishin shumë afër golit. Pastaj filloi shiu, por prapëseprapë Kosova luajti shumë mirë.

Unë e di që Kosova e dha maksimumin e saj, por ajo që më dhimbti më shumë ishte që unë kisha dëshirë që edhe Kosova edhe Turqia të kualifikoheshin. Por Turqia shënoi dhe loja përfundoi 0-1. Arsyeja pse isha krenar është se Kosova herën e fundit kur ishte ekip i dobët kishte humbur 0-2 kundër Turqisë. Ajo që më mahniti është sa e vështirë ishte për Turqinë të fitonte kundër Kosovës, dhe megjithatë përfundoi vetëm 0-1.

Por unë besoj që Kosova prapëseprapë do të provojë në vitin 2030. Ishalla një ditë Kosova mund të arrijë ëndrrën e vet.

DITA 7: FUND I GJYSMEVJETORIT TË DYTË - PUSHIMET MË NË FUND

Sot u zgjova në mëngjes dhe pashë që ishte dita e fundit e gjysmëvjetorit të dytë. Të them të drejtën, notat nuk i kam pasur të mira sepse kam pasur një varësi nga telefoni. Shumicën e notave i kam pasur të mira, por jo edhe aq të mira. Unë nuk jam shumë i lumtur me notat e mia dhe dua të mos jem i varur nga telefoni apo kompjuteri.

Kjo mund të duket një gjë e thjeshtë për t'u bërë, por për mua është një sfidë tepër e vështirë. Sepse kur përdor telefonin, diçka që quhet dopaminë hyn në kokën tënde dhe është si një lloj “droge”. Dopamina përdoret për të dhënë gëzim kur bën diçka shumë të vështirë, por në këtë rast është përdorur për keq. Dhe unë jam duke provuar ta heq këtë varësi.

Kur u nisa për në shkollë, në të njëjtën kohë u gëzova që do të pushoj, por edhe u mërzita sepse nuk do t'i shoh më shokët e mi. Kur erdha në shkollë u ula në klasë dhe, të them të drejtën, më ka dhimbur zemra kur i kam parë rezultatet e mia në nota. I kam ulur notat.

Por kjo gjë më ka mësuar një mësim në jetë: bota nuk punon siç do ti dhe nëse nuk i hap sytë, realiteti është brutal. Por kjo nuk më ndalon, kjo më shtyn të vazhdoj sepse kurrë, kurrë nuk duhet të dorëzohesh. Arsimtari yt nuk të qorton kot; ai të qorton sepse do që ti të kuptosh që nëse vazhdon kështu do të ketë shumë pasoja.

Por tani, kur erdhi koha të kthehem në shtëpi, i thashë vetes që do të ushtroj shumë dhe do të shkruaj një libër, të cilin tani jam duke e bërë.

Por porosia për sot është: nuk ia vlen nëse e ke notën e keqe, ia vlen vetëm nëse ngritesh lart dhe mëson.

DITA 8: HAPAT E MI TË PARË NË KOLIQ

Sot ishte dita e parë që do të shkoja në Koliq. Koliqi është një fshat që ndodhet afër Prishtinës. Arsyeja pse babi donte të shkonte në Koliq ishte sepse gjatë Luftës së Kosovës (1998-1999), ai ishte fshehur në këtë pyll dhe kishte dëgjuar tanket e serbëve duke kaluar.

Kur i bëmë gati gjërat, u nisëm. Kaluan 45 minuta dhe më në fund mbërritëm. Aty atmosfera ishte shumë paqësore. I shtruam të gjitha gjërat në tokë dhe babi filloi të bënte disa qebapa, ndërsa unë vendosa ta ndihmoj. Mblodha degë dhe më pas morëm shkrepësen dhe ndezëm një zjarr.

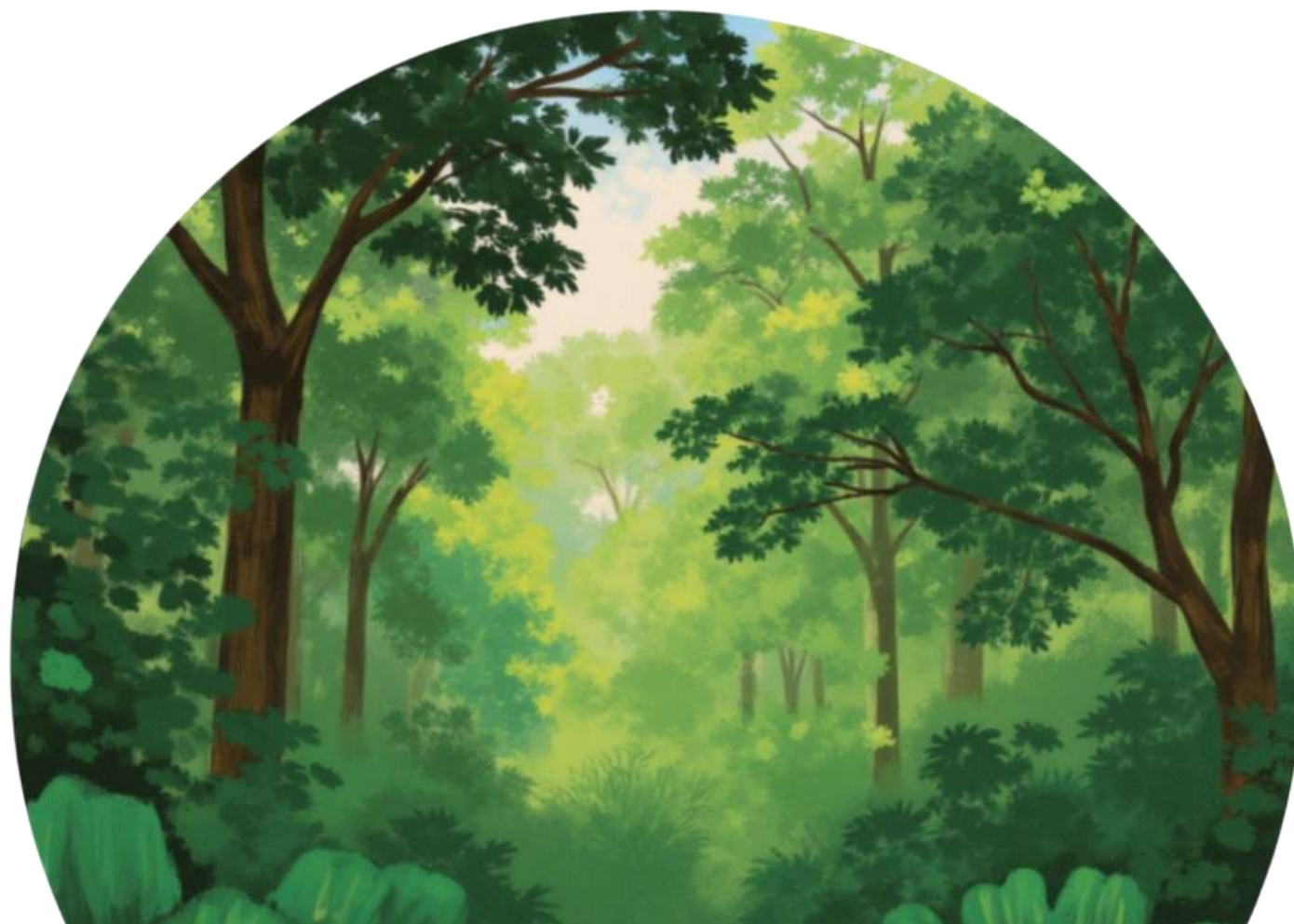
Mua më pëlqeu shumë Koliqi. Pse? Sepse aty nuk ka pengesa, nuk ka makina dhe nuk ka zhurmën e qytetit—vetëm një erë e ftohtë që të freskon dhe një pamje frymëzuese.

Unë mendoj që të gjithë fëmijët do të donin të shkonin në një fshat të paktën një herë. Edhe pse u kënaqa shumë, pata një ëndërr: të ndërtoj një shtëpi aty. Sepse nëse kemi një shtëpi atje, mund të qëndrojmë dhe të bëjmë shumë gjëra të mira.

Që nga ajo ditë, e kam vizituar Koliqin shumë herë. Por një ditë, kur shkova në Koliq, u befasova. Pashë një qen pa ushqim, i cili ishte ulur dhe nuk mund të dilte nga hyrja. I thashë babit tim nëse mund ta ushqenim çdo javë kur të vinim aty, dhe ai tha po. U shqetësova sepse mendova që nëse nuk ushqehet, mund të vdiste, por të paktën po i jepja ushqim.

Një ditë tjetër, kur u ktheva në Koliq, qeni nuk ishte më aty. U mërzita, por edhe u gëzova. Pse? Sepse tani ai mund të shkonte në pyll të kërkonte ushqim dhe më në fund ishte i lirë, jo i bllokuar në një vend.

Porosia këtu është se nuk e kupton sa e mirë është diçka derisa ta përjetosh vetë. Dhe dita ime e parë në Koliq më mësoi pikërisht këtë.

DITA 9: 12 VITE NUK JANE PAK

Sot ishte ditëlindja ime, 3 shkurt. Kur u zgjova në mëngjes, pashë kalendarin dhe u gëzova shumë. Pse? Sepse pashë që ishte 3 shkurt - ditëlindja ime. Kur dola nga dhoma ime, i pashë prindërit e mi duke më kënduar: “Shumë urime për ty”, dhe u emocionova shumë kur pashë si e kishin shtruar vendin dhe më kishin blerë tortën. Kur e kënduan këngën, morën një shkrepëse dhe e ndezën qiririn, dhe më pyetën: “Cila është dëshira jote?” Dëshira ime ishte vetëm t’i shoh prindërit e mi mirë, sepse nëse realizohet kjo, ajo është dhurata më e mirë në botë.

Pastaj dolëm dhe shkuam në kafënë më të afërt dhe u kënaqëm duke biseduar. Edhe pse babi nuk më ka marrë një dhuratë, mua s’më intereson. Ajo që më intereson është që kam prindër që kujdesen për mua, më ndihmojnë me problemet në jetë dhe janë aty për mua kur emocionohem - kjo është dhurata më e mirë. Pse? Sepse babi më ka treguar që kur ishte i vogël, ai për ditëlindje nuk kishte marrë tortë, nuk kishte dëgjuar një këngë ditëlindjeje, por vetëm një karamelë në shkop, dhe prapëseprapë dashuria që kishte për babin e tij nuk ndryshoi.

Edhe unë mësova që po rritem dhe duhet të jem një njeri më i pjekur dhe i disiplinuar, sepse siç thotë titulli: 12 vite nuk janë pak, janë shumë. Por unë jam shumë falënderues për ditëlindjen time, sepse nuk kemi ide sa e vështirë është për disa njerëz në vende të ndryshme të botës. Ajo që kam mësuar nga ditëlindja është një mesazh që më ka ndryshuar jetën: ne duhet të jemi falënderues për atë që kemi, sepse disa njerëz as nuk e kanë atë që kemi ne.

Kur përfundoi ditëlindja ime, isha në lot nga gëzimi dhe ditëlindja ime gjithmonë do të jetë dita ime më speciale në botë.

DITA 10:NGA PHP NË BOOTSTRAP: NJË NIVEL MË LART

Sot ishte dita kur do ta përfundoja PHP-in dhe do të kaloja në një nivel më të lartë. Kam ushtruar shumë PHP për plot muaj, edhe pse të them të drejtën unë kam pasur më shumë qejf të mësoj Python, sepse s'më pëlqen aq shumë, por prapëseprapë unë kam mësuar një gjë: ishte që nëse unë mësoj dhe përkushtohem më shumë në programimin e web-faqeve, mund të bëhem një front-end dhe back-end developer.

Unë më herët isha shumë i mirë në HTML, CSS, JavaScript dhe MIT App Inventor. Por çka nuk më pëlqen është që si ndryshohen gjuhët çdo 3 muaj dhe nuk mund të fokusohem në to. Por mua më shumë më pëlqejnë gjuhët programuese që lidhen me njëra-tjetrën si p.sh. HTML dhe CSS. HTML është skeleti dhe CSS është lëkura e trupit.

Por tash në Bootstrap unë mund ta kryej atë më shpejt sepse ai më ndihmon në CSS kur jam duke koduar në HTML. Për njerëzit që nuk e dinë çka është HTML, HTML është gjuha që përdoret për me krijuar faqe interneti.

Thjesht:

i tregon kompjuterit çka me shfaq në faqe (tekst, foto, butona).

Pa HTML nuk ka faqe interneti.

Ende nuk e kam marrë certifikatën, por jam i lumtur me veten dhe ishalla do t'ia dal si një programer i suksesshëm. Unë kur kam qenë fëmijë i kam pasur plot ëndrra si: me u bërë pilot, astronaut, etj., por ëndrra ime e vërtetë ishte kodimi. Pse? Sepse kodimi të lejon të përdorësh lirisht kreativitetin tënd dhe të krijosh web-faqe mahnitëse. Për njerëzit që nuk dinë çka është CSS dhe Javascript, CSS është gjuha që e bën faqen e internetit të duket bukur.

Thjesht:

HTML e krijon strukturën (çka ka faqja)

CSS e stilizon (ngjyrat, madhësia, dizajni)

Shembull:

HTML = tekst dhe butona

CSS = ngjyra blu, font i madh, pozicionimi

JavaScript është gjuha që e bën faqen e internetit të gjallë dhe interaktive.

Thjesht:

HTML = çka ka faqja

CSS = si duket faqja

Javascript = çka bën faqja

Shembuj:

kur klikon një buton dhe ndodh
diçka kur hapet një menu

{.js}

JavaScript

•
•

-

kur ndryshon diçka pa e rifresku
faqen Pra JS = “faqja që
reagon” ⚡

DITA 11: SOT VENDOSA TË SHPJEGOJ

AVIACIONIN

Sot desha të flas për aviacionin. Që kur kam qenë fëmijë, mua më ka interesuar shumë aviacioni dhe si punojnë aeroplanët. Sot do t'ju shpjegoj çfarë di unë.

Aeroplani ka diçka që quhen krahët, të cilët e ndihmojnë që të fluturojë dhe të kthehet. Gjithashtu ka edhe diçka që quhen elevators, të cilat e ndihmojnë aeroplanin të ngjitet lart dhe të zbresë poshtë.

Kur pilotët operojnë aeroplanin, ata kalojnë nëpër tre faza kryesore:

- takeoff (ngritja)
- cruising (fluturimi në ajër, shpesh me autopilot)
- landing (zbritja)

Aeroplanët janë shumë të avancuar sepse japin paralajmërime (warnings). Një paralajmërim është kur aeroplani i tregon pilotit që diçka nuk është në rregull, si p.sh:

“TERRAIN TERRAIN, PULL UP PULL UP!” (TOKA TOKA, NGJITU!) - kjo do të thotë që aeroplani është shumë afër tokës ose një mali dhe duhet të ngjitet menjëherë.

Një tjetër është:

“AIRSPEED DISAGREE” (shpejtësia e ajrit nuk përputhet) - kjo ndodh kur tubat që matin shpejtësinë e ajrit (pitot tubes) japin rezultate të ndryshme.

Një tjetër është:

“STALL STALL!” - kjo do të thotë që aeroplani nuk ka mjaftueshëm shpejtësi për të qëndruar në ajër dhe fillon të humbasë lartësi.

Një tjetër paralajmërim është:

“ENGINE 1 FIRE!” (MOTORI I PARË NË FLAKË!) - kjo do të thotë që një motor është përfshirë nga zjarri. Në këto raste, pilotët kanë një sistem që lëshon një fikës zjarri (extinguisher) për ta ndalur zjarrin.

Pilotët kanë edhe instrumente të ndryshme, si p.sh thrust. Thrust është fuqia e motorit që pilotët kontrollojnë. Shumicën e kohës përdoret gjatë ngritjes. Kur bëjnë takeoff, ata përdorin diçka që quhet TOGA (Takeoff/Go Around), që jep fuqinë maksimale për t'u ngritur më shpejt në ajër.

Që aeroplani të ngrihet në ajër, zakonisht duhet të arrijë rreth 130 knots (241 km/h).

Gjatë ngritjes, pilotët gjithashtu ngritin landing gear (rrotat e aeroplanit) duke përdorur një levë.

Në fund, përdoret edhe autopilot, i cili mund ta kontrollojë aeroplanin

automatiksht. Por kjo nuk do të thotë që pilotët duhet t'i besojnë plotësisht, sepse ata gjithmonë duhet të jenë të kujdesshëm dhe të monitorojnë çdo gjë.

DISA SHEMBUJ PER AVIACION

TAKEOFF

LANDING

DITA 12:MENDIMET E MIA PËR BOTËN ONLINE

Sot vendosa të shpreh mendimet e mia për botën online. Për shkak të internetit, njerëzit mund të shkruajnë libra, mund të shikojnë video nëse nuk e kuptojnë një mësim, etj. Por interneti mund të jetë edhe një vend i rrezikshëm, sepse ka diçka që quhet Dark Web.

Dark Web është një pjesë e internetit ku njerëzit kryejnë krime, si p.sh. shitja e drogave si kokaina, heroina etj. Por përveç Dark Web-it, mund të ketë edhe scammers (mashtues).

Këta mashtues bëjnë që të të telefonojnë dhe të të thonë se ka ndodhur diçka, si p.sh. që në bankomatin tënd dikush të ka marrë para. Pastaj ata të pyesin për numrin e kartelës së kreditit për ta “zgjidhur problemin”, por ata në të vërtetë nuk po e zgjidhin problemin. Ajo që bëjnë është që marrin të gjitha të dhënat që ti jep dhe i shkruajnë, dhe pastaj mund t’i përdorin ato informacione për të hyrë në llogaritë e tua bankare dhe për të të vjedhur paratë.

Për ta mbrojtur veten, së pari duhet të pyesësh veten: pse u duhet numri i kartelës së kreditit? Ku është bankomati që po më thërret? Një tjetër gjë është të shikosh se çfarë lloj emaili të ka ardhur. Nëse është një email spam që mund ta shohësh në Gmail, ka shumë gjasa që të jenë scammers (mashtues).

Një gjë tjetër që duhet të bësh është të kontrollosh bankomatin dhe të shohësh nëse dikush të ka marrë para. Nëse jo, atëherë ka shumë mundësi që po të gënjejnë.

Por nuk ka vetëm scammers (mashtues), por ka edhe hackers (hakerë). Hakerët janë njerëz që krijojnë viruse për ta infektuar laptopin tënd. Shpesh është një faqe interneti që thotë, për shembull: “INSTALOJE KETE LOJE PA PARE!”. Por në të vërtetë, kur e shkarkon, shfaqet virusi.

Gjëja e parë që duhet të bësh është të shkarkosh një antivirus. Për njerëzit që nuk e dinë çfarë është një antivirus:

Antivirus është një program në kompjuter ose telefon që zbulon dhe largon viruset dhe programet e rrezikshme.

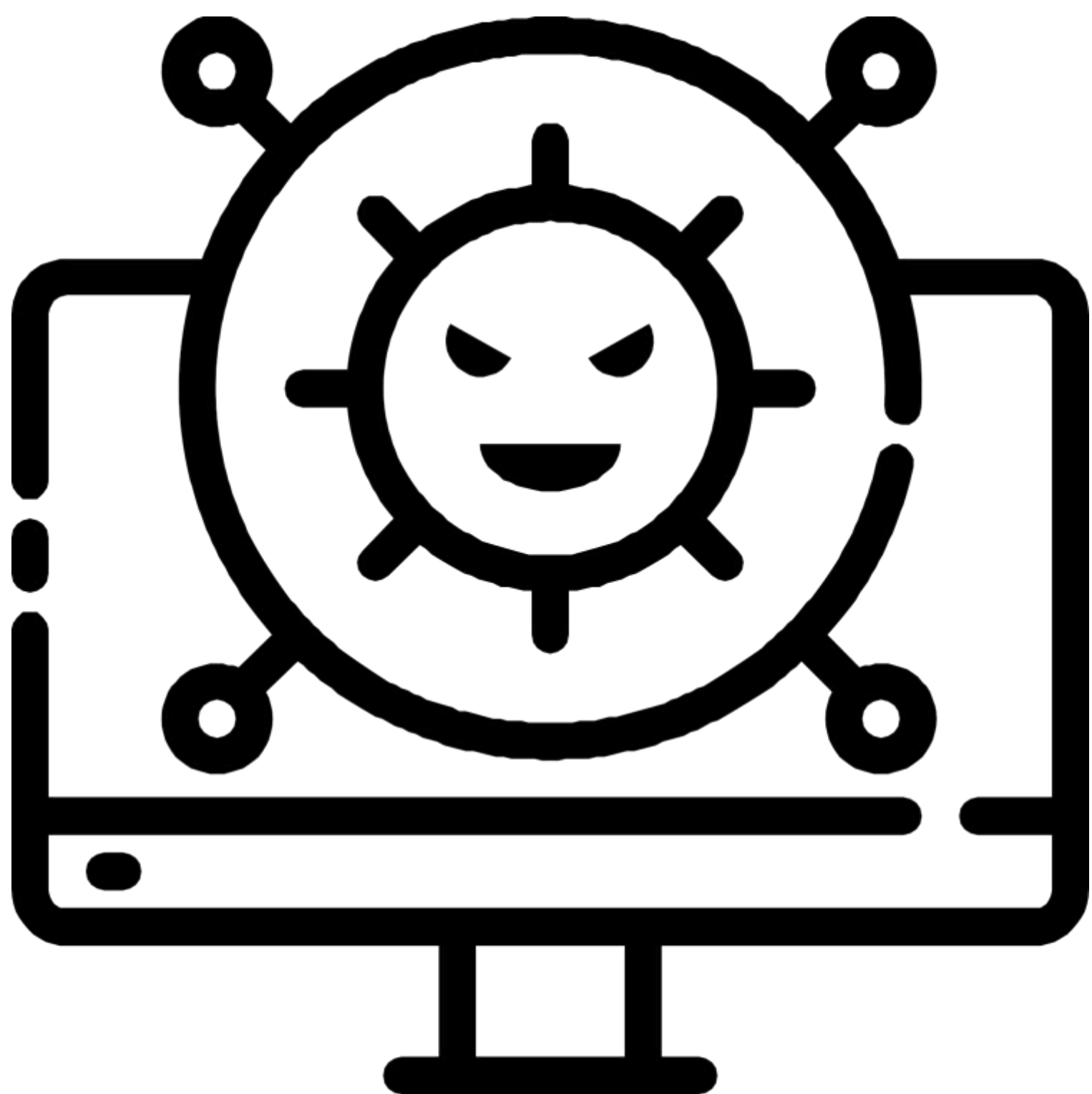
Ai të mbron nga:

- viruset
- hackerët
- (malware)
- skedarët e

infektuar

Shkurt: është si “roje sigurie” për pajisjen tënde

SHEMBUJ PER VIRUS

DITA 13: NJË KUJTIM QË S'HARROHET: DITA E FUNDIT NË KLASËN E PESTË

Unë e di që kam filluar dhe jam në gjysmëvjetorin e dytë të klasës së gjashtë, por ka diçka që më ka emocionuar shumë, dhe kjo ishte kur kam kaluar prej klasës së pestë në klasën e gjashtë. Kjo do të thotë që do të diplomohem, sepse do të kaloj prej shkollës së ulët në shkollën e mesme të ulët.

Kur u zgjova në mëngjes, u bëra gati dhe shkova në shkollë. Atje takova shokët e mi dhe prita në radhë për diplomë. Kjo diplomë do të më tregojë sa mirë i kam kaluar 5 vite dhe 5 lëndë. Kur e mora diplomën, u befasova: krejt 5-she i kam marrë për 5 vite.

Por unë kam një mesazh që e kam mësuar sot nga kujdestari: “Kurrë mos mëso për notë, mëso për dije.” Dhe kjo është sepse shkolla është një vend ku edukohemi, jo vetëm të shohim një mësim, të themi “në rregull, e kam mësuar” dhe nesër të marrim notë të keqe.

Një gjë tjetër që kam mësuar është që tash, në klasën e 6-të, i kam (nëse jam saktë) 12 arsimtarë/arsimtare. Dhe ne tash kemi një orë shtesë, dhe klasa zgjodhi “Flora dhe Fauna”.

Mua, lënda ime e preferuar është gjuha shqipe dhe matematika, por më shumë po më vjen e vështirë matematika për shkak të gjeometrisë. Unë kam mësuar edhe numrin π (pi). Numrat e pi që më kujtohen janë:

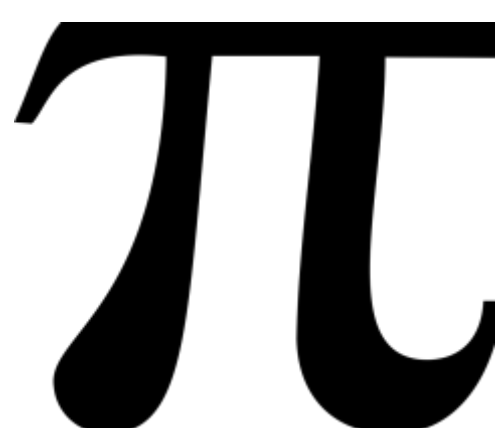
3.1415926535 8979323846 2643383279 5028841971 6939937510

Mua më ka pëlqyer shumë numri π , sepse çdo ditë zgjohem nga gjumi dhe i përsëris këta numra, jo sepse dua vetëm të mësoj, por sepse më forcon mendjen për të mbajtur mend më gjatë dhe për ta ushtruar trurin.

Për njerëzit që nuk e dinë çka është π :

Numri π është një numër shumë i veçantë në matematikë. Është raporti midis perimetrit të rrethit dhe diametrit të tij. Vlera e tij është rreth 3.14 dhe ka pafund shifra pas presjes që nuk përsëriten.

Dhe unë u lumturova që e kam kryer klasën e pestë në atë kohë, sepse mendova që tash do të kaloj në një nivel krejt të ri. Të them të drejtën, më pëlqen shumë mësimi, por gabimi që kam bërë dhe që tash jam përmirësuar është që nuk kam pasur orar. Zgjidhja është e thjeshtë: nuk ke nevojë ta printosh orarin, vetëm i thua vetes në kokë çka ke për të bërë sot.

DITA 14:TINGUJT E PARË TË GITARËS SIME

Sot ishte dita që do ta provoj të luaj gitarën. Jo sepse dua të jem një muzikant, por sepse mua më pëlqen si hobi, edhe pse nuk kam aq shumë shanse të luaj për shkak të shkollës. Por, prapëseprapë, unë e dua shumë tingullin e gitarës dhe gjithmonë më ka tërhequr mënyra se si tingëllon. Kur e provova gitarën për herë të parë, të them të drejtën, nuk më ka pëlqyer si kam luajtur, sepse nuk kam bërë tingull të mirë, por vetëm zëra të kota. Në fillim ishte pak e vështirë dhe nuk e kuptoja si funksiononte. Unë nuk e kam mësuar muzikën dhe notat në mënyrë të plotë; unë e di këndimin, por me gitarë u mësova me një mënyrë tjetër, duke provuar vetë dhe duke dëgjuar tingujt. Kam mësuar si luhen disa pjesë të një kënge, por jo e tëra. Pra, edhe pse është pak marre, unë e kam filluar gitarën me muzikën “Twinkle Twinkle Little Star”, sepse ishte më e lehtë për t’u kuptuar për fillestarët si unë. Kjo këngë më ndihmoi të kuptoj bazat dhe më dha pak besim në veten time.

Sa më shumë që e provoja gitarën, aq më shumë filloi të më pëlqejë. Tani kam filluar të mësoj edhe muzikë në stil rock. Unë e di muzikën rock vetëm pak, disa nota, jo të gjitha, sepse është pak e vështirë, por tingulli i saj më pëlqen shumë dhe më motivon të vazhdoj.

Mua çka më ka mërzhitur është që arsimtari i muzikës nuk na ka zgjedhur të luajmë me gitarë në shkollë. Unë e di që kjo është për shkak se një gitarë kushton shumë dhe nuk është e lehtë të sigurohet për të gjithë nxënësit. Megjithatë, kjo më ka mërzhitur pak, por kurrë nuk e ka ndaluar motivimin tim për të mësuar më shumë për gitarën dhe muzikën.

Mua më pëlqen shumë edhe një kompozitor që quhet Wolfgang Amadeus Mozart. Ai është një nga kompozitorët më të njohur në botë. Ai luante violinë dhe bënte muzikë fantastike që dëgjohet edhe sot. Unë shpesh jam duke dëgjuar muzikën e tij gjatë kohës që po krijoj këtë libër, sepse ajo më qetëson dhe më ndihmon të përqendrohem.

Unë kam mësuar një gjë shumë të rëndësishme: që çdo profesion ka një rol të rëndësishëm. Për shembull, nëse e bëjmë një film pa zë, ai nuk do të jetë interesant. Pse? Sepse zëri dhe muzika e ndihmojnë shikuesin të kuptojë më mirë ndjenjat dhe ngjarjet. Pa to, filmi do të ishte i mërzhitshëm dhe i vështirë për t’u kuptuar.

Gitarja është instrumenti muzikor që më pëlqen më së shumti. Ajo ka një tingull të veçantë dhe më bën të ndihem mirë kur e dëgjoj ose kur përpiqem ta luaj. Edhe pse jam ende në fillim dhe kam shumë për të mësuar, unë nuk do të ndalem.

DITA 15: PUBERTETI DHE RRITJA IME

Puberteti është një nga fazat më të rëndësishme të jetës së njeriut. Kur i kam bërë 11 vjet, unë kam filluar të përjetoj pubertetin. Gjatë kësaj periudhe, kam bërë plot gabime, por prapë jam duke u përpjekur t'i heq ato.

Për shembull, kam pirë pije të gazuara, gjë që është shumë e keqe, sepse mund të rrisë shanset për diabet. Diçka tjetër që kam vërejtur është se gjatë pubertetit kam filluar të kem simpati për vajza. Nganjëherë më vjen turp ta përmend, por kjo është e vërteta.

Gjithashtu, kam vërejtur se jam duke u rritur. Kur e kam krahasuar gjatësinë time me babin, kam qenë pothuajse sa ai. Tani që jam duke u rritur, janë duke u zhvilluar edhe hormonet e mia.

Gjatë pubertetit jam duke provuar të ushtroj dhe të humb peshë në kohën time të lirë. Jam duke u përpjekur të ushtroj më shumë, edhe pse ndonjëherë më duket e vështirë, sidomos kur do të shkoj në klasën e shtatë. Klasa e shtatë është e lehtë vetëm nëse i përkushtohesh mësimi.

Mësimet mund të duken të kota, por secili prej tyre luan një rol të rëndësishëm në jetën tonë. Për shembull:

Matematika - të mëson të kalkulosh çmime dhe të mendosh logjikisht.

Gjuha shqipe - ta përmirëson të shprehurit dhe komunikimin.

Muzika - të ndihmon të krijosh tinguj frymëzues.

Dhe shumë të tjera.

Gjatë pubertetit më kanë filluar edhe puçrrat, të cilat më shfaqen në fytyrë. Por kurrë në jetën time nuk mendoj se dukem keq, sepse Zoti na ka krijuar në imazhin e Tij. Edhe nëse dikush është i trashe, nuk duhet kurrë t'i vijë turp për pamjen e tij.

Ajo që më dhemb në këtë moshë është se disa njerëz pinë duhan elektrik dhe e dëmtojnë veten. Kjo është diçka shumë e keqe për shëndetin.

Porosia e këtij rrëfimi është: kurrë mos e gjyko tjetrin nga pamja e jashtme, por vetëm nga personaliteti i tij.

DITA 16:MIRËPËRDORIMI I INTELIGJENCËS ARTIFICIALE DHE RREZIQET E KEQPËRDORIMIT

Sot unë vendosa të flas për AI (inteligjencën artificiale). Inteligjenca mund të përdoret edhe për gjëra të mira edhe për gjëra të këqija. Shumica e njerëzve e përdorin inteligjencën për t'i bërë detyrat e shtëpisë më lehtë ose për t'i përfunduar më shpejt. Por edhe nëse detyrat janë të sakta, ajo që vlen është a ke mësuar ti diçka. Nëse jo, ato detyra janë të kota.

Unë shpesh, sipas mendimit tim, shikoj një tutorial në YouTube kur nuk kuptoj një detyrë dhe jo vetëm që e përfundoj detyrën, por edhe e kuptoj atë. Është në rregull të përdorësh inteligjencën artificiale nëse ke një pyetje, por gjithmonë duhet të sigurohesh, sepse edhe në ChatGPT, siç thotë: “AI CAN MAKE MISTAKES” (Inteligjenca artificiale mund të bëjë gabime). Dhe kjo është një problem i madh.

Gjithmonë kur merr informacion nga inteligjenca, duhet ta kontrollosh nëse është i saktë.

Sepse mua më ka ndodhur një herë që kam qenë duke folur për një aksident aeroplani dhe më tha se kurrë nuk kishte ndodhur dhe se ishte fake. Dhe ky është një problem i madh, sepse edhe kur njerëzit kopjojnë, mund të marrin informacion të gabuar. Prandaj, kur marr informacion nga ChatGPT, shumicën e kohës e përdor tekstin për projekte, POR GJITHMONË MËSOJ. Unë kontrolloj edhe në enciklopedi nëse është i saktë. Nëse është i saktë, atëherë e përdor.

Inteligjenca artificiale, sipas mendimit tim, është një vend shumë i mirë nëse do të mësosh, por gjithmonë duhet të verifikosh. Inteligjenca artificiale më ndihmon edhe të përmirësoj gabimet e mia në kode, por unë gjithmonë pyes për shpjegime, sepse edhe nëse mund ta zgjidhë, unë nuk e kuptoj.

Gabimi më i madh është të pyesësh inteligjencën për t'i zgjidhur problemet e tua të jetës. Ti duhet t'i zgjidhësh vetë, jo një copë teknologji. Kur kam provuar ta heq varësinë nga telefoni, nuk e kam përdorur fare inteligjencën artificiale. Kam provuar vetë dhe ia kam dalë.

DITA 17: ËNDËRRA QË MUND TA KONTROLLOJA

Unë gjatë jetës sime nuk kam pasur shumë ëndrra. Shumicën e kohës thjesht i mbyll sytë dhe kur zgjohem është mëngjes. Por për këtë mbrëmje ndryshoi diçka. Kur i mbylla sytë, pashë një ëndërr të keqe, dhe gjatë saj në fund e pyeta veten: “Si jam këtu? Unë kam fjetur.” Dhe pastaj e vërejta që isha në ëndërr. Ky quhet lucid dreaming.

Lucid dreaming (ëndërr e kthjellët) është kur:
je në ëndërr

por e kupton që je duke ëndërruar
dhe ndonjëherë mund ta kontrollosh atë që ndodh

Shembull i thjeshtë:

Po ëndërron që po fluturon ✈️

dhe papritur mendon: “Aha, kjo është ëndërr!”

Pastaj mund të vazhdosh dhe ta kontrollosh (p.sh. të fluturosh ku të duash).

Kaq është

Kur e kuptova që isha në ëndërr të kthjellët, gjithçka që bëja ishte e mundur, por e dija që në të vërtetë mendja ime po e krijonte ëndrrën. Në ëndërr i dhashë vetes një makinë dhe e vozita kudo. Mund të duket qesharake ajo që po them, por ta jap besën

—ëndrra dukej shumë e vërtetë, sepse nëse mendja jonë mendon diçka, ajo duket si realitet.

Gjithashtu mora vetes një aeroplan dhe fluturova kudo. Ishte sikur një realitet i imi. Por nuk është mirë t’u thuash njerëzve në ëndërr që nuk janë të vërtetë, sepse mund të bëhet e frikshme në opinionin tim. Pse? Sepse mendja jonë po luan rolet e njerëzve, dhe kur i thua që nuk janë të vërtetë, ajo nuk di si të reagojë.

Edhe pse më pëlqejnë ëndrrat e kthjellëta, duhet të kuptojmë se jo gjithçka mund të bëhet në ëndërr. Në realitet, duhet të punosh për ëndrrat e tua, jo vetëm t’i imagjinosh.

Për shembull, unë nuk mund të bëhem programer në ëndërr—duhet të mësoj dhe të punoj për atë profesion në realitet.

Edhe Cristiano Ronaldo nuk është bërë një nga futbollistët më të njohur duke ëndërruar, por duke ushtruar shumë dhe duke dhënë maksimumin.

Porosia është: çdo gjë mund të arrihet në realitet, nëse i jep maksimumin dhe punon për të.

DITA 18: VIZITA IME NË SHPELLËN E GADIMES DHE MENDIMET E MIA

Sot ishte dita kur do të shkonim në Shpella e Gadimes. Ishte një vizitë që na kishte përgatitur shkolla. Unë kurrë nuk kisha parë një shpellë, vetëm në kompjuter, ku kisha parë foto të ndryshme të shpellave.

Kur u hipëm në autobus, u ula dhe fola me shokun që isha ulur pranë.

“Hej, a e ke dëgjuar që për këtë udhëtim nuk do të shkojmë vetëm në Shpellën e Gadimes, por do të shkojmë edhe më thellë?” tha ai.

Unë u habita, sepse mendova se mund të humbnim ashtu, por i thashë vetes se ka njerëz që na ndihmojnë gjatë rrugës, dhe isha i saktë.

Për njerëzit që duan të shkojnë në Shpellën e Gadimes, ajo gjendet në Lipjan.

Kur hymë në shpellë, ishte shumë errët, por vazhduam. Ky vend është një vend që turistët e vizitojnë kur vijnë në Kosovë. Shpella më dukej sikur nuk po mbaronte kurrë, por ne vazhduam.

Pamë disa pjesë të shpellës të mbushura me ujë, dhe më vonë arritëm te disa kristale. Kur i preka, ato prodhonin tinguj të lehtë, gjë që më dukej shumë interesante.

Ajo që më frikësoi më shumë ishte sa errësirë kishte brenda. Nëse do të fikeshin dritat, nuk do të mund të shihnim asgjë.

Sa më thellë shkonim, aq më shumë më pëlqente, sepse ishte shpella e parë që vizitoja.

Ne mësuam edhe më shumë për Shpellën e Gadimes, por pasi kjo vizitë ishte para kohësh, kam lexuar pak dhe disa gjëra nuk më kujtohen mirë.

Shpella e Gadimes është formuar natyrshëm gjatë miliona viteve nga veprimi i ujit mbi shkëmbin gëlqeror. Në fillim, uji i shiut bie në tokë dhe depërton ngadalë nëpër çarje të vogla në shkëmbinj. Ky ujë nuk është thjesht ujë i pastër, por përmban edhe pak acid natyral që formohet kur dioksidi i karbonit përzihet me ujin në ajër dhe tokë.

Kur ky ujë kalon nëpër shkëmbin gëlqeror, ai fillon ta shpërbëjë shumë ngadalë.

Me kalimin e kohës, këto çarje të vogla bëhen gjithnjë e më të mëdha. Uji vazhdon të rrjedhë dhe të gërryejë shkëmbin për mijëra e miliona vite, derisa krijohen hapësira të mëdha nëntokësore. Kështu formohen korridoret dhe dhomat e shpellës.

Brenda shpellës ndodh edhe një proces tjetër i bukur natyror. Kur uji pikon nga tavani, ai lë pas minerale. Me kalimin e kohës, këto minerale krijojnë forma të çuditshme dhe të bukura si stalaktitet që varen nga tavani dhe stalagmitet që ngrihen nga toka.

Kështu, Shpella e Gadimes është rezultat i punës së ngadaltë të natyrës për miliona vite, ku uji dhe shkëmbi kanë krijuar një botë të fshehur nën tokë.
Dhe kurrë nuk do ta harroj vizitën time në Shpellën e Gadimes.

PAMJA E SHPELLES SE GADIMES

Foto: Venera N. Lekaj – Lela, Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0 –
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shpella_e_Gadimes.jpg

Imazhi: “*Shpella e Gadimes* (Lypjan)” nga **Arben Llapashtica**, Wikimedia Commons, licenca
Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0).
Burimi: https://sq.wikipedia.org/wiki/Skeda:Shpella_e_gadimes_foto_Arben_Llapashtica.jpg

DITA 19: ARTI I SHAHUT

Shahu për mua është një nga lojërat më interesante në botë. Në këtë lojë nuk luan me top si në basketboll dhe nuk gjuan; këtu mendon për strategji, për mënyra si të fitosh dhe si ta mundësh kundërshtarin.

Shahu mund të të japë pak stres, sepse e di që nëse bën një lëvizje të pasaktë, mund të paguash një çmim të madh. Që t’i shpjegoj shkurt rregullat:

♙ Ushtari: lëviz 1 përpara (2 herën e parë), ha diagonalisht

♖ Kulla: lëviz drejt (↕ ↔) sa të dojë

♘ Kali: lëviz në formë “L” dhe kërcen mbi figura

♝ Oficeri: lëviz diagonalisht

♔ Mbretëresha: lëviz në çdo drejtim

♚ Mbreti: lëviz 1 hap në çdo

drejtim
Qëllimi: Shah-mat
mbretin

Mbretëresha është figura më e fortë në lojë, por mund të humbet nëse nuk i mbron figurat e tua. Ndonjëherë sakrificat mund të jenë të mençura, por ndonjëherë edhe gabim. Për shembull, nëse e sakrifikon mbretëreshën dhe e di 100% që mund të bësh shah-mat, atëherë është një sakrificë e mirë. Por nëse kundërshtari mbrohet, atëherë ke humbur kot një figurë të rëndësishme – dhe kjo është arsyeja pse fillestarët humbasin shumë figura.

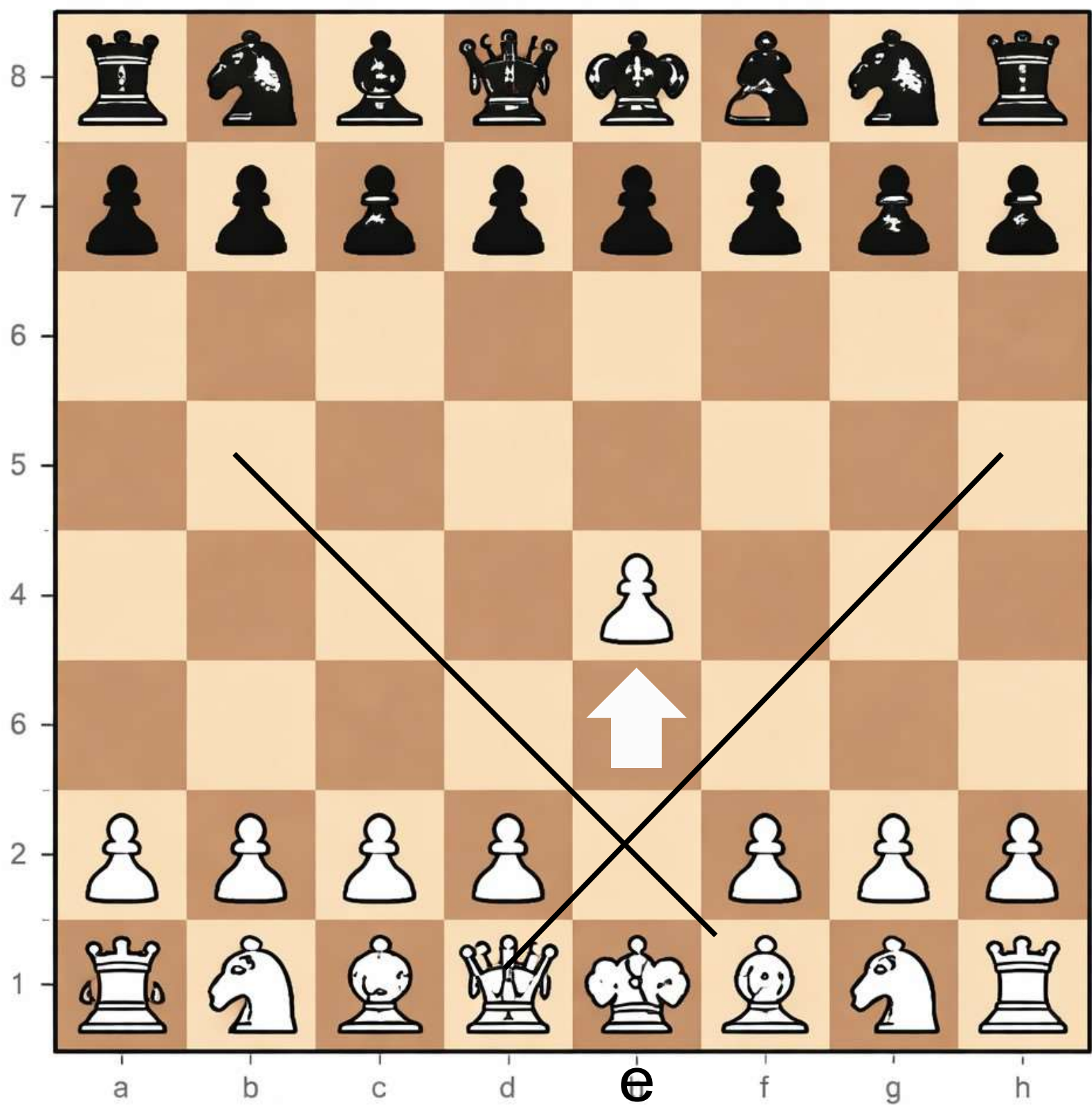
Unë kam filluar të luaj shah online në Chess.com (nuk jam duke bërë promovim), dhe aty kam mësuar të luaj me kundërshtarë të vërtetë. Jam rreth 230 Elo, sepse ende nuk jam lojtar shumë i mirë, por di disa strategji të mira, si p.sh. lëvizja e4.

Lëvizja e4 më hap oficerin dhe mbretëreshën, kontrollon qendrën dhe më ndihmon të zhvilloj figurat më shpejt. Kjo më jep mundësi të mbroj më shumë figura dhe të sulmoj më mirë.

Në shah ekziston diçka që quhet “brilliant moves” (lëvizje shumë të mençura), që do të thotë se ke një plan shumë të mirë kundër kundërshtarit. Këto lëvizje nuk janë të lehta për t’u arritur, por mua më ka ndodhur një herë.

Unë luaj shah online prej 24 ditësh dhe përpiqem çdo ditë të përmirësohem, sepse një ditë dua të luaj si një nga lojtarët më të mirë në botë, si Magnus Carlsen.

LEVIZJA e4

DITA 20:HERA IME E PARË DUKE PARË NJË PLANET ME TELESKOP

Kjo ditë ndodhi gjatë pushimit dhe kurrë nuk do ta harroj atë mbrëmje kur pashë një qiell plot yje.

Sot për mua ishte pushim pranveror dhe dielli shkëlqente shumë fort gjatë gjithë ditës. Unë i thashë babit: “Babi, a mund të shkojmë sot t’i shohim planetet?” dhe ai m’u përgjigj: “Po, mundemi.”

Kur erdhi mbrëmja, fola me shokun tim të ngushtë, me të cilin jam shoqëruar për rreth 7 vjet. Nuk po ia përmend emrin sepse është diçka personale, por ne diskutuam sa shumë do të kënaqeshim duke i parë planetet së bashku. E pyeta nëse mund të vinte me mua dhe ai tha po. Atë mbrëmje u nisëm me makinë dhe gjatë rrugës qeshnim, bënim shaka dhe ishim shumë të gëzuar, të emocionuar për të parë Jupiterin, Saturnin dhe planetet e tjera.

Mua gjithmonë më ka pëlqyer astronomia, por për shkak të mësimëve nuk kam pasur gjithmonë shumë kohë ta studioj. Kohët e fundit jam duke u përqendruar më shumë edhe në aviacion.

Kur arritëm në vendin e caktuar, ishte krejtësisht errësirë. Një gjë interesante që e kuptova atë natë ishte se, për shkak të dritave të shumta në qytet, shpesh nuk kemi mundësi t’i shohim yjet siç janë në të vërtetë. Kur hymë brenda në ndërtesë, shkuam në observatorin e Prishtinës, ku teleskopët ishin më të avancuar dhe pamja ishte shumë më e qartë.

Fillimisht deshëm të shikonim planetet kryesore, por për atë natë kishte pak objekte të dukshme në qiell dhe kryesisht dukej Saturni. Kur e drejtova teleskopin kah ai, e pashë Saturnin me sytë e mi për herë të parë. Ishte diçka e pabesueshme. Unazat e tij shkëlqenin në një mënyrë shumë të veçantë dhe pamja ishte vërtet frymëzuese.

Fatkeqësisht, atë natë nuk kishte shumë planetë të tjerë të dukshëm, por unë kurrë nuk do ta harroj atë moment kur pashë Saturnin. Ishte një përvojë që më la shumë mbresa.

Në fund, u kthyem në shtëpi të lumtur dhe të qetë, duke folur gjatë gjithë rrugës për atë që kishim parë.

PAMJA

DITA 21:LUFTA E KOSOVËS: HIJET E NJË KOHE TË VËSHTIRË

Sot do të flas për Luftën e Kosovës, por para se të filloj, dua të theksoj se gjithçka që shkruaj në këtë faqe është opinionimi im personal. Ju lutem mos e merrni si ofendim ndaj asnjë shteti apo ndaj askujt.

Për ata që nuk e dinë çfarë është Lufta e Kosovës, ajo ishte një konflikt i armatosur në Kosovë (1998-1999) mes forcave serbe dhe shqiptarëve të Kosovës, të cilët kërkonin më shumë të drejta dhe pavarësi. Shumë njerëz u prekën dhe u detyruan të largohen nga shtëpitë e tyre. Konflikti përfundoi në vitin 1999 pas ndërhyrjes së NATO-s, dhe më vonë Kosova u vendos nën administrim ndërkombëtar deri sa shpalli pavarësinë në vitin 2008. Shkurt, ishte një luftë për kontrollin dhe të ardhmen e Kosovës, që solli shumë dhimbje, por edhe ndryshime të mëdha historike.

Kjo luftë, sipas mendimit tim dhe tregimeve që kam dëgjuar nga familja ime, ishte një nga periudhat më të vështira në Kosovë. Në atë kohë, njerëzit përballeshin me frikë dhe pasiguri, dhe shumë familje u detyruan të largoheshin nga shtëpitë e tyre. Unë mendoj se çdo përpjekje për pastrim etnik është një krim kundër njerëzimit. Si shembull mund të merret edhe rasti i Masakrës së Prekazit. Masakra e Prekazit (1998) ishte një sulm i forcave serbe në fshatin Prekaz në Kosovë, ku u vranë shumë anëtarë të familjes Adem Jashari.

Ky ngjarje është shumë e rëndësishme në historinë e Kosovës, sepse lidhet me fillimin e rezistencës së armatosur të UÇK-së dhe konsiderohet si një nga momentet që ndikuan në përshkallëzimin e Luftës së Kosovës. Shkurt, ishte një sulm tragjik që u bë simbol i rezistencës dhe sakrificës në Kosovë.

Arsyeja pse filloi Lufta e Kosovës ishte edhe për shkak se shumica e popullsisë në Kosovë është shqiptare, ndërsa një përqindje më e vogël është serbe. Kur shqiptarët protestonin për të drejtat e tyre, ata nuk u dëgjuan dhe më pas u formua UÇK (Ushtria Çlirimtare e Kosovës). Kjo ushtri kishte për qëllim çlirimin e Kosovës dhe krijimin e një shteti të pavarur.

Në fund, NATO në vitin 1999 ndërhyri, dhe pas kësaj u arrit një marrëveshje paqeje. Unë jam shumë krenar për vendin tim dhe për sakrificat që janë bërë nga njerëzit që luftuan për liri.

LUFTA

“Kosovo War header” — Tomislav Jaguš, Snake bgd, Zeke, Mitch Fuqua (Forcat Ajrore të SHBA), Wikimedia Commons, licenca Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.5 (CC BY-SA 2.5).
Burimi: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2919569>

DITA 22: REFLEKTIMI IM PËR AMBIENTIN

Sot do të flas për mënyrën se si jam reflektuar nga hedhja e mbeturinave në tokë. Kur isha më i vogël, kur pija lëng shpesh e hidhja shishen në tokë. Unë nuk e kisha ditur sa shumë ndotet mjedisi në atë mënyrë.

Ajo që më dhimbset më shumë është kur njerëzit hedhin mbeturina në vende të bukura që i ka krijuar natyra, si për shembull lumenj të pastër. Me këtë veprim gjithçka mund të ndotet me mbeturina.

Shpesh njerëzit hedhin edhe kimikate në lumenj, gjë që është vdekjeprurëse për kafshët ujore. Për shembull, balenat, për shkak se nuk kanë mënyrën e njëjtë të mendimit si njerëzit, shpesh mendojnë se plastika është ushqim dhe e hanë atë. Kjo mund t'i çojë në ngordhje.

Po ashtu, edhe peshqit mund të vdesin kur notojnë në ujëra të helmuara nga kimikatet.

Mbeturinat duhet të riciklohen, por në vend që të riciklohen, ato shpesh hidhen në natyrë.

Kjo nuk ndodh sepse ne nuk mund ta bëjmë riciklimin, por sepse shpesh nuk duam të ndryshojmë dhe nuk mendojmë për pasojat. Kjo, sipas mendimit tim, është shumë e gabuar.

Ka për të ardhur një ditë kur do të grumbullohet aq shumë plastikë, sa nuk do të kemi më vend për ta ruajtur. Përveç kësaj, ajo sjell edhe erë shumë të keqe. Me sytë e mi shoh që kjo sjell vetëm dëme dhe nuk ka asnjë përfitim.

Për ata që nuk dinë çfarë është riciklimi:

Riciklimi është një proces shumë i rëndësishëm për mbrojtjen e mjedisit dhe për përdorimin më të mençur të burimeve natyrore. Ai nënkupton mbledhjen, ndarjen dhe përpunimin e mbeturinave që krijojmë çdo ditë, në mënyrë që ato të mos përfundojnë në deponi apo në natyrë, por të shndërrohen në produkte të reja.

Mbeturinat që mund të riciklohen

- përfshijnë: Letra dhe kartoni (gazeta, kuti, fletore të vjetra)
- Plastika (shishe uji, qese plastike)
- Qelqi (shishe dhe kavanoza)
- Metali (kanaçe alumini, hekur)

Procesi i riciklimit zakonisht kalon disa hapa:

- Mbledhja e mbeturinave nga kosha të ndryshëm riciklimi
- Ndarja sipas materialeve (plastikë, letër, metal, etj.)
- Përpunimi (shkrirje, copëtim ose pastrim)

- Krijimi i produkteve të reja që mund të përdoren përsëri
- Riciklimi është shumë i rëndësishëm sepse:
- ul ndotjen e ajrit, ujit dhe
- tokës kursen energji dhe
- burime natyrore
- ndihmon në ruajtjen e pyjeve dhe kafshëve
- e bën botën më të pastër dhe më të shëndetshme për njerëzit

Me pak fjalë, riciklimi është një mënyrë e thjeshtë që secili prej nesh mund ta bëjë për të ndihmuar planetin Tokë.

NDOTJA E MBETURINAVE

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI).

DITA 23:SUZUKI I RI DHE POLO

2006: NJË DITË ME GËZIM DHE PAK TRISHTIM

Kur kam lindur, babai im nuk kishte një makinë dhe nuk dinte ende të voziste. Me kalimin e kohës, kur unë u rrita pak më shumë, babai im vendosi të mësojë të voziste makinën. Ai filloi të mësohej dhe më vonë arriti të bëhej shofer i mirë.

Babai im kishte një automobil të vjetër, një Volkswagen Polo të vitit 2006. Ky ishte një model i vjetër, por për ne kishte një vlerë të madhe. Për rreth dhjetë vjet, babai im e kishte vozitur këtë makinë dhe ajo u bë pjesë e jetës sonë familjare.

Kjo makinë ishte shumë e veçantë për mua, sepse me të kemi krijuar shumë kujtime. Me të kemi udhëtuar në shumë vende të ndryshme. Kemi vizituar vende historike në Kosovë, kemi shkuar në qytete të ndryshme dhe gjithashtu kemi udhëtuar deri në Durrës, në Shqipëri. Çdo udhëtim me atë makinë më dukej si një aventurë e re dhe e paharrueshme.

Babai im më kishte thënë disa herë se një ditë do të blinte një makinë të re. Në fillim nuk e besoja shumë. Jo sepse nuk kisha besim tek babai im, por sepse një makinë e re kushton shumë, rreth 20,000 euro, ndërsa Polo që kishte babai ishte blerë vetëm për 5,000 euro. Më dukej e pamundur që një gjë e tillë të ndodhte.

Por një ditë, babai më tha: “I kam ruajtur paratë dhe do të blej një makinë të re.” Unë i thashë: “Nuk është e mundur...” Por ai vetëm buzëqeshi dhe u largua.

Pas një kohe të gjatë, dëgjova një zhurmë makine jashtë. Shikova nga dritarja e ndërtesës dhe pashë një makinë të re, shumë moderne dhe automatike. Nuk mund ta besoja atë që po shihja. Ishte makina e re e babait tim.

U gëzova shumë për të, sepse ishte shumë më e shpejtë, më e rehatshme dhe kishte më shumë hapësirë për familjen. Por në të njëjtën kohë, ndjeva edhe pak trishtim. Më mungonte Polo 2006. Ajo makinë kishte qenë pjesë e shumë kujtimeve tona familjare dhe tashmë nuk ishte më.

Edhe pse e pranoj ndryshimin, dhe e kuptoj se gjërat e vjetra zëvendësohen me të reja, unë kurrë nuk do ta harroj atë makinë.

Ajo nuk ishte thjesht një mjet transporti, por një pjesë e historisë së familjes sonë.

Mësimi që mora nga kjo është se edhe gjërat që i duam shumë dhe që na duken të pazëvendësueshme, ndonjëherë duhet të ndryshohen. Por kujtimet që krijojmë me to mbeten përgjithmonë.

MAKINA

POLO 2006

Foto: User3204 / Wikimedia Commons (CC BY 4.0) Link:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2006_SAIC

=

[Volkswagen_Polo_Jinqu_\(front\).jpg](#)

SUZUKI

Kredit i fotos: Matti Blume, “Suzuki e Vitara në Auto Zürich 2025”,
Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 —
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suzuki_e_Vitara,_Auto_2025,](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suzuki_e_Vitara,_Auto_2025,_Zuri_ch_(20251029-P1074152).jpg)
[_Zuri_ch_\(20251029-P1074152\).jpg](#)

DITA 24:ASKUSH NUK E BESOI...

DERISA U BË BESTSELLER

Sot do të flas për disa autorë që janë refuzuar në fillimet e tyre, por që më vonë janë bërë shumë të suksesshëm dhe të njohur në gjithë botën. Këta autorë tregojnë se talenti dhe këmbëngulja janë më të forta se çdo refuzim. J. K. Rowling ishte një autore që u refuzua nga disa shtëpi botuese, sepse mendonin se libri i saj nuk do të sillte fitim. Megjithatë, ajo nuk u dorëzua kurrë. Ajo vazhdoi të

besojë në historinë e saj dhe në ëndrrën e saj për të shkruar. Falë kësaj këmbënguljeje, ajo krijoi serinë e famshme Harry Potter, e cila u bë një nga seritë më të shitura në botë, me qindra miliona kopje dhe gjithashtu u shndërrua në filma të suksesshëm.

Një autor tjetër i njohur është Stephen King. Libri i tij i parë, “Carrie”, u refuzua shumë herë nga botues të ndryshëm. Por ai nuk u ndal. Me kalimin e kohës, ai u bë një nga autorët më të famshëm të zhanrit horror dhe sot librat e tij lexohen në gjithë botën.

Gjithashtu, Dr. Seuss është një shembull i rëndësishëm. Libri i tij i parë u refuzua nga më shumë se 20 botues, por ai nuk hoqi dorë. Sot ai njihet si një nga autorët më të dashur për fëmijë dhe librat e tij janë klasikë që lexohen edhe sot.

Kur fillova të shkruaj këtë libër, nuk e bëra për të fituar para(pak po). E bëra sepse më pëlqen të ndaj mendimet e mia, emocionet dhe momentet e jetës sime. Për mua, shkrimi është një mënyrë për të shprehur veten.

Kur isha më i vogël, nuk më pëlqente shumë të lexoja libra dhe kisha më shumë interes për telefonin. Por me kalimin e kohës, fillova të lexoj disa libra që më pëlqyen shumë, si “Diary of a Wimpy Kid”. Ky libër më motivoi shumë dhe më bëri të mendoj: “Nëse dikush mund të shkruajë për një fëmijë imagjinar, pse të mos shkruaj edhe unë për diçka reale?” Dhe kështu fillova të shkruaj.

Kur të rritem, dua të bëhem programer. Por kjo nuk do të thotë që e urrej shkrimin.

Për mua, shkrimi është një hobi dhe diçka që më pëlqen shumë. Edhe në të ardhmen, dua të vazhdoj të shkruaj, ndoshta edhe për programim dhe për përvojat e mia.

Porosia ime për sot është kjo:

Kurrë mos u dorëzo në ëndrrat e tua dhe beso gjithmonë në veten tënde.

DITA 25: NJË HAP MË AFËR

HAPËSIRËS: ARTEMIS II

Sot u befasova kur e dëgjova lajmin që Artemis II do të shkojë dhe do ta rrethojë Hënën. Kjo ishte diçka mahnitëse sepse për herë të dytë pas 53 vjetësh, më në fund njerëzimi do të shkojë përsëri kaq afër Hënës.

Kur u bënë gati, më në fund raketa hapësinore u nis dhe shkoi lart në qiell live.

Unë kam parë gjithçka: kam parë Tokën tonë të bukur dhe kam parë Hënën kur po përgatiteshin ta rrethojnë. Ata ishin shumë të shpejtë dhe nuk fluturuan në Hënë, por rreth Hënës me shpejtësi rreth 8,500 km/h (afërsisht 2.4 km/s).

Për njerëzit që nuk e dinë çfarë është Artemis 2: Artemis II është një mision hapësinor i NASA-s që ka si qëllim të dërgojë astronautë përreth Hënës dhe t'i kthejë përsëri në Tokë, pa u ulur në sipërfaqen e Hënës.

Ky mision është shumë i rëndësishëm sepse është hera e parë pas shumë dekadash që njerëzit shkojnë kaq larg nga Toka. Astronautët nisen me një raketë shumë të fuqishme (Space Launch System) dhe udhëtojnë me një kapsulë të quajtur Orion. Ata rrotullojnë Hënën, e shohin atë nga afër dhe madje shohin edhe Tokën nga larg, pastaj kthehen në Tokë. Gjatë gjithë kësaj kohe, NASA teston nëse gjithçka funksionon mirë për udhëtime të ardhshme më të rrezikshme.

Qëllimi kryesor i Artemis 2 është të sigurojë që teknologjia është e sigurt për njerëzit. Nëse ky mision shkon mirë, atëherë hapi tjetër do të jetë Artemis III, ku astronautët do të zbresin vërtet në Hënë për herë të parë pas misioneve Apollo.

Pra, Artemis 2 është si një “provë e madhe” që hap rrugën për kthimin e njerëzve në Hënë.

Artemis 2, sipas mendimit tim, është një nga gjërat më të rëndësishme për njerëzimin, sepse teston teknologjinë që deri tani është zhvilluar për të shkuar në Hënë. Kur u kthyen me sukses, ata zbarkuan në oqean dhe misioni ishte i suksesshëm, gjë që mundëson që edhe Artemis 3 të zhvillohet.

Mua personalisht më pëlqen shumë ajo që po bën NASA, sepse na ka ndihmuar të shohim planetë të tjerë dhe të zbulojmë gjëra të reja. Gjithashtu ka mbrojtur Tokën disa herë nga asteroidë që mund të përplaseshin me të.

Por ne nuk duhet të frikësohemi, sepse në krahasim me universin, ne jemi vetëm një grimcë mes qindra miliona galaktikave që ekzistojnë. Arsyeja pse kjo është kaq speciale është se në atë grimcë ndodhet edhe Toka — vendi ku ekziston lufta, dashuria dhe shumë gjëra të tjera.

Mesazhi është që edhe nëse jemi një grimcë në univers, ajo që ka rëndësi është çfarë bën ti në atë grimcë ku ndodhet planeti ynë Toka.

FOTO TE HENES DHE TOKES

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI)

DITA 26: I ZGJUAR NATEN, MUNGESË DITEN

Edhe pse gjatë ditës mund të dukem i lumtur, mbrëmja tregon një histori krejt tjetër. Në mbrëmje nuk kam me kë të flas, nuk kam me kë të rri, dhe kjo më shtyn të mendoj më thellë. Pyes veten: pse jam kaq i vetmuar? Shpesh njerëzit më pyesin: “A je në rregull?” dhe unë u përgjigjem “po”, por në të vërtetë nuk jam. Brenda vetes më lindin pyetje që nuk kanë përgjigje të lehta: a jam unë një njeri i keq? A ka diçka që nuk shkon tek unë?

Natën, shpesh rri duke parë ekranin e telefonit, sikur do të bëj diçka të rëndësishme.

Por çfarë ndodh në të vërtetë? Asgjë. Vetëm një ekran i ngrirë që më detyron të mendoj edhe më thellë. Mendimet fillojnë të më mbushin mendjen dhe zemrën, dhe ndonjëherë bëhen shumë të rënda për t’u mbajtur.

Unë nuk kërkoj shumë nga jeta. Në fakt, dua vetëm një gjë: të gjej dashuri. Mund të duket si një dëshirë e thjeshtë, por për mua është një nga gjërat më të rëndësishme.

Nganjëherë mendoj se ndoshta do ta kaloj gjithë jetën pa një grua dhe pa fëmijë, vetëm për shkak të mënyrës si dukem. Këto mendime më rëndojnë dhe më bëjnë të ndjehem më i pasigurt.

Për shkak të këtyre ndjenjave, edhe mëngjeset nuk janë gjithmonë të lehta. Ndonjëherë zgjohem dhe shikoj alarmin: ora është 11:24. Kjo do të thotë se jam vonuar për në shkollë. E di që do të qortohem nga prindërit e mi, por nuk dua t’u tregoj të vërtetën. U them: “Nuk do ta bëj më, ishte aksident.” Por në të vërtetë, ndonjëherë nuk është aksident. Është thjesht mungesë force për t’u përballur me ditën.

Unë e gjykoj veten shpesh për mënyrën si dukem. Mendoj se nuk jam mjaftueshëm i mirë, se nuk jam si të tjerët. Por, pavarësisht këtyre mendimeve, unë kam dy prindër që më duan shumë, dhe në fund të ditës kjo është një nga gjërat më të rëndësishme në jetën time.

Shkrimi është vendi ku gjej qetësi. Është hobi im dhe mënyra ime për të shprehur veten pa u ndjerë i gjykuar. Këtu mund të tregoj çfarë po ndodh brenda meje, pa frikë dhe pa u fshehur.

Porosia që kam mësuar është kjo: nuk mjafton vetëm të them gjëra të bukura apo të shkruaj mendime të thella – duhet edhe t’i besoj dhe t’i jetoj ato. Kur them se Zoti na ka krijuar në imazhin e tij, dua ta kuptoj dhe ta ndiej këtë, jo vetëm ta shkruaj.

Në fund, kam kuptuar diçka të rëndësishme: askush nuk është vërtet ndryshe në thelb.

Ajo që na dallon është personaliteti dhe mënyra si zgjedhim të jemi.

Dita 27: Dardanët: Rrënjët e një populli të lashtë

Une për sot do të flas për një temë tepër të vecantë për vendin tim, që është për një shtet: Dardania. Une mendoj që Dardania ishte koha më e mirë për Kosovën sepse e kishte 100% Kosovën, Një pjesë të Maqedonisë, Serbisë etj.

Dardania në atë kohë ka pasur plote qytete të ndryshme dhe kultura të ndryshme. Për njërezit që dojnë të mesojnë kush janë dardanët, Dardanët kanë qenë një popull i lashtë ilir që ka jetuar në Ballkan para shumë mijëra vjetësh. Ata jetonin kryesisht në një territor që sot përfshin Kosovën, pjesë të Serbisë jugore dhe Maqedonisë së Veriut.

Emri i tyre lidhet me Dardaninë, që ishte edhe emri i vendit ku ata jetonin. Kryeqendra e tyre mendohet të ketë qenë afër zonës së sotme të Prishtinës.

Dardanët merreshin kryesisht

- me: Bujqësi (kultivonin tokën)
- Blegtori (rrisnin kafshë)
- Artizanat (punonin vegla dhe sende të ndryshme)
- Dhe gjithashtu ishin luftëtarë, sepse shpesh mbronin tokat e tyre nga popuj të tjerë

Ata ishin pjesë e ilirëve, një grup popujsh të lashtë që jetonin në Ballkan para ardhjes së romakëve. Me kalimin e kohës, toka e tyre u bë pjesë e Perandorisë Romake.

Shumë historianë sot mendojnë se Dardanët mund të jenë të lidhur me rrënjët e hershme të shqiptarëve, por kjo është ende një temë që studiohet.

Pra, shkurt:

Dardanët ishin një popull i lashtë ilir që jetonte në Kosovën e sotme dhe luajtën një rol të rëndësishëm në historinë e hershme të Ballkanit.

Dardanët kanë pasur plote kultura si p.sh bujqësin, Dardanët njiheshin si luftëtarë të fortë, Ata kishin besime pagane. Besime pagane është para krishterizimit pra thjesht besonin në diell hënë etj dhe mendonin që ata janë perendi.

Ata kishin edhe tradita te vecanta ku do te bejne zbukurime ne qeramike dhe metal, veshjet e tyre edhe pse ishin te thjeshta ishin te pershtatura per jeten ne male edhe familja dhe fisi ne kete kohe ishin shume te rendesishme per dardanet. Pra, me pak fjale:

Dardanët kishin një kulturë të thjeshtë por të fortë, të bazuar në natyrë, familje dhe mbrojtjen e tokës së tyre.

DARDANET

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI)

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI)

DITA 28: KOSOVA NË TRANSFORMIM: NJË KOMB QË PO NGRIHET

Pas luftës së Kosovës, kur NATO intervenoi, Kosova u njoh nga shumë shtete, pothuajse nga e gjithë Evropa. Fillimisht, Kosova ishte një vend i varfër dhe i shkatërruar për shkak të luftës. Hapat e zhvillimit ekonomik të Kosovës ishin të thjeshtë dhe të ngadalshëm.

Tani do t'i shpjegoj hap pas hapi.

1. Faza e emergjencës (1999-2002)

Pas luftës së Kosovës, shumë fabrika, rrugë dhe shtëpi ishin të shkatërruara.

Ekonomia pothuajse nuk ekzistonte.

Ndihma ndërkombëtare ishte burimi kryesor i të ardhurave. Administrimi bëhej nga United Nations Mission në Kosovë.

Qëllimi: mbijetesa dhe rindërtimi fillestar

2. Rindërtimi dhe privatizimi (2002-2008) Filloi rindërtimi i rrugëve, shkollave dhe bizneseve.

Ndërmarrjet shtetërore u privatizuan nga Agjencia e Kosovës për Privatizim.

U hapën shumë biznese të vogla private.

Qëllimi: krijimi i një ekonomie tregu

3. Pavarësia dhe stabilizimi (2008-2013)

Deklarimi i pavarësisë së Kosovës ndryshoi shumë gjëra.

Filluan investimet e para më serioze.

U krijuan institucione ekonomike dhe ligje të reja. Qëllimi: ndërtimi i shtetit dhe stabilitetit ekonomik

4. Rritja ekonomike dhe diaspora (2013-2020) Ekonomia filloi të rritet gradualisht.

Paratë nga diaspora (remitancat) u bënë shumë të rëndësishme.

U zhvilluan sektorë si tregtia, ndërtimtaria dhe shërbimet.

Problem: papunësia ende e lartë

5. Zhvillimi modern dhe sfidat (2020-sot) Digjitalizimi dhe teknologjia po rriten. Bizneset e reja (startup-et) po shtohen.

Megjithatë, ka ende sfida si:

- papunësia
- emigrimi i të
- rinjve varësia nga importet

Qëllimi: zhvillim i qëndrueshëm dhe më shumë prodhim vendor Përmbledhje shumë e thjeshtë:

Shkatërrim

→

Rindërtim

→ Shtet i

ri → Rritje

→

Sfidat moderne

ZHVILLIMI

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI).

Porosia: *Pas luftës, rruga e Kosovës nga shkatërrimi drejt zhvillimit tregon se asgjë nuk ndërtohet menjëherë. Çdo hap kërkon durim, punë dhe besim në të ardhmen. Kosova nuk u ngrit rastësisht—ajo u ndërtua nga njerëzit që nuk u dorëzuan.*

DITA 29: DITA E PUNËTORËVE: FUQIA E PUNËS QË NDËRTON BOTËN

Sot është Dita e Punëtorëve, një ditë e veçantë për mbarë botën. Por për të kuptuar se si u krijua kjo ditë më 1 Maj dhe pse ajo është ditë pushimi, do ta shpjegoj më poshtë.

Gjatë zhvillimit të botës dhe rritjes së nevojës për punë, njerëzit shpesh nuk paguheshin mjaftueshëm për punën që bënin. Ata punonin shumë orë çdo ditë, në kushte të vështira dhe me pak të drejta. Për këtë arsye, shumë punëtorë filluan të protestonin, duke kërkuar kushte më të drejta pune dhe pagesë më të mirë. Ata thoshin se kjo situatë nuk ishte e drejtë dhe se puna e tyre duhej të vlerësohej më shumë. Pikërisht në këtë kontekst lindi 1 Maji si një ditë proteste dhe më vonë si Ditë Ndërkombëtare e Punëtorëve.

Sot, kjo ditë nuk është vetëm një kujtim historik, por edhe një simbol i rëndësisë së punëtorëve në shoqëri. Unë i respektoj të gjithë njerëzit që punojnë, sepse çdo punë që ata bëjnë nuk zhvillon vetëm jetën e tyre personale, por edhe shtetin dhe shoqërinë në përgjithësi.

Është shumë e rëndësishme të kuptojmë se nuk ka punë “të vogël” apo “të pavlerë”. Edhe kur dikush punon si pastrues, ai nuk është duke bërë diçka të kotë, por po mban ambientin të pastër dhe të shëndetshëm. Pa këtë punë, vendi do të ishte shumë më i papastër dhe më i vështirë për të jetuar.

Një shembull tjetër është teknologjia. Pa programerë nuk do të kishte video-lojëra, nuk do të kishte faqe interneti, dhe as telefona siç i njohim sot. Në fakt, shumë pjesë të jetës moderne nuk do të ekzistonin pa punën e tyre. Sot, unë mendoj se një nga problemet më të mëdha është papunësia. Kjo do të thotë se shumë njerëz, jo vetëm në Kosovë por edhe në botë, nuk arrijnë të gjejnë punë ose nuk ndihen të motivuar për të punuar, shpesh për shkak të mungesës së pasionit ose mundësive.

Kur të rritem, nëse do të kem mundësinë, dua të shkruaj një libër që ndoshta do të quhet: “Si të bëhesh programer në tre hapa të thjeshtë”. Qëllimi im është të ndihmoj të tjerët të kuptojnë programimin në mënyrë të lehtë dhe praktike.

Unë dua të bëhem programer, sepse më pëlqen të përdor kreativitetin dhe logjikën time në gjuhë të ndryshme programuese. Siç kam shpjeguar më parë, për mua HTML është si skeleti i trupit, CSS është si lëkura, ndërsa JavaScript është si truri që i jep jetë gjithçkaje.

DITA E PUNETOREVE

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI).

Porosia: Respektoji njerëzit për punën e tyre të vështirë dhe përpjekjet që bëjnë çdo ditë, sepse pas çdo pune që duket e thjeshtë fshihet lodhje, sakrificë dhe përkushtim. Çdo punë ka vlerën e saj dhe çdo punëtor kontribuon në ndërtimin e një jete më të mirë për të gjithë ne.

DITA 30: HISTORIA E TOKËS: NGA KAOSI NË EKUILIBËR

Sot do të flas për historinë e Tokës sonë, nga fillimi i saj deri në atë që është sot.

Toka nuk u krijua shpejt. Asaj i janë dashur rreth 4.5 miliardë vjet për t'u formuar dhe për t'u bërë e banueshme.

Në fillim, Sistemi Diellor ishte një re e madhe me gaz dhe pluhur. Kjo quhej nebula diellore. Në mes u formua Dielli, ndërsa pjesa tjetër e materialit filloi të rrotullohej rreth tij. Me kalimin e kohës, grimcat e vogla u bashkuan me njëra-tjetrën dhe formuan trupa më të mëdhenj. Këta trupa u quajtën planetesimalë, dhe prej tyre u formuan planetët, përfshirë Tokën.

Në fillim, Toka ishte shumë e nxehtë dhe e shkrirë. Nuk kishte ujë, nuk kishte ajër dhe nuk kishte jetë.

Më vonë, Toka filloi të ftohej. Vullkanet shpërthyen dhe lëshuan gazra si dioksid karboni, azot dhe avuj uji. Këto gazra krijuan atmosferën e parë të Tokës.

Uji në Tokë u formua në dy mënyra: nga avujt e ujit që dolën nga vullkanet

- dhe nga asteroidet dhe kometat që sollën ujë nga hapësira

Kur Toka u ftoh mjaftueshëm, avulli i ujit u kthye në shi për shumë miliona vite.

Kështu u formuan oqeanet e para.

Një ngjarje shumë e rëndësishme ishte krijimi i Hënës. Shkencëtarët mendojnë se një planet i madh, i quajtur Theia, u përplas me Tokën. Nga kjo përplasje u krijua materiali që më vonë u bashkua dhe formoi Hënën.

Në fillim, Hëna ishte shumë më afër Tokës dhe dukej më e madhe në qiell. Me kalimin e kohës, ajo u largua pak nga Toka. Hëna ndikon edhe sot në baticat dhe zbaticat, pra ngritjen dhe uljen e ujit në det.

Qielli u krijua nga atmosfera e Tokës. Vullkanet ndihmuan në formimin e saj duke lëshuar gazra.

Më vonë, kur u formuan retë dhe filloi cikli i ujit, u krijua shiu dhe oqeanet.

Qielli duket blu sepse drita e Diellit shpërndahe në ajër kur kalon nëpër atmosferë. Kështu, nga një planet shumë i nxehtë dhe pa jetë, Toka u bë një botë me ujë, ajër dhe kushte që lejuan jetën.

Ky është një përmbledhje e shkurtër e historisë së Tokës sonë.

TOKA

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI).

Fakt interesant: *Oqeanet janë më të vjetra se kontinentet që shohim sot. Uji ka qenë në Tokë për miliarda vjet, por kontinentet kanë ndryshuar vazhdimisht nga lëvizja e pllakave tektonike.*

DITA 31: PRIZRENI: NJË QYTET ME HISTORI

Sot pata mundësinë të vizitoj qytetin e Prizrenit, një vend që më la shumë përshtypje që në momentet e para. Gjatë rrugës për në Prizren prej Prishtinës unë kam folur me prindërit për vende historike në Prizren dhe në fakt pati shumë vende historike në Prizren. Që të mësojmë më shumë për Prizrenin, Prizreni është një nga qytetet më të bukura dhe më historike të Kosovës. Ai ndodhet në jug të vendit dhe është i njohur për kombinimin e kulturës, historisë dhe jetës së gjallë moderne. Në mes të qytetit kalon lumi Lumbardh, i cili i jep Prizrenit një pamje shumë të veçantë dhe të qetë.

Urat e vjetra që e kalojnë lumin lidhen me pjesën historike të qytetit dhe janë një nga simbolet më të njohura të tij. Një nga vendet më të rëndësishme është Kalaja e Prizrenit, e cila ndodhet në një kodër dhe ofron një pamje të mrekullueshme të gjithë qytetit. Prizreni është gjithashtu i njohur për Shadërvanin, një shesh shumë i gjallë ku njerëzit takohen dhe kalojnë kohë. Ky qytet është i veçantë sepse ruan mirë historinë e tij, por në të njëjtën kohë është edhe shumë i gjallë dhe modern.

Kur mbërritëm në Prizren, ne kemi ngrënë do qebaba tepër të mira që mua më kanë pëlqyer dhe kam mësuar që në Prizren jetojnë edhe turqit. E pse jetojnë këtu turqit? Sepse Kosova është një shtet multietnik, sepse edhe komunitete të tjera jetojnë në Kosovë si turqit, serbët, boshnjakët, etj. Kur e kam vizituar urën e Prizrenit ishte një pamje frymëzuese. Në Prizren, të kallëzoj të drejtën, ishte si të ishe në Stamboll në Turqi. Mua shumë më ka pëlqyer ky qytet sepse ishte një qytet tepër i bukur, me ushqim fantastik, etj.

Ky ishte krejt për vizitën time në Prizren. Mua shumë më pëlqejnë udhëtimet sepse unë dua të di edhe vendet e tjera të Kosovës, jo vetëm Prishtinën dhe Drenicën. Ky ishte krejt për sot në Prizren dhe kur u hypëm në kerr për të shkuar në shtëpi, i thashë vetes që kurrë nuk do ta harroj pamjen e Prizrenit.

PAMJA

Ura e Gurit, Prizren – Diego Delso, CC BY-SA 3.0 (Wikimedia Commons)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Puede_de_Piedra,_Prizren,_Kosovo,_2014-04-16,_DD_11.JPG

Fakt interesant: *Prizreni ka qenë dikur një nga qytetet më të rëndësishme të Perandorisë Osmane në Ballkan, dhe madje në disa periudha është quajtur “qytet i artizanëve” sepse aty prodhoheshin shumë produkte si bizhuteri, armë dhe punime metalike shumë të njohura në rajon.*

DITA 32: FRIKA NGA QIELLI: EDHE KUR DI PËR AVIACIONIN

Unë gjatë studimit tim të aviacionit ka vetëm një gjë që më frikëson shumë, dhe kjo është aksidentet e aviacionit. Për shembull, le ta marrim Fluturimin 214 të Asiana Airlines.

Asiana Airlines Flight 214 ishte një fluturim që po afrohej për ulje në aeroportin e San Franciskos pas një udhëtimi ndërkombëtar. Gjithçka dukej normale gjatë afrimit final, por problemi filloi në momentin më të rëndësishëm të fluturimit: ulja.

Avioni po zbriste shumë ngadalë dhe shpejtësia e tij filloi të binte nën nivelin e sigurt për ulje. Kur një avion humb shpejtësi gjatë afrimit, ai rrezikon të humbasë forcën që e mban në ajër. Në këtë rast, pilotët nuk e kuptuan menjëherë se shpejtësia ishte bërë shumë e ulët dhe nuk e korrigjuan me kohë duke shtuar fuqinë e motorëve.

Automatika e avionit nuk e menaxhoi situatën siç duhej në atë moment kritik dhe avioni vazhdoi të humbiste shpejtësi. Kur një avion bie nën shpejtësinë minimale për fluturim gjatë uljes, ai nuk “rrëshqet” butë, por fillon të bjerë më shpejt dhe humb stabilitetin.

Si rezultat, avioni goditi pistën me një ulje shumë të fortë dhe jo të kontrolluar siç duhet. Goditja ishte aq e fortë sa shkaktoi dëmtime serioze në pjesën e pasme të avionit dhe në strukturën e tij gjatë kontaktit me tokën.

Hetimet më vonë treguan se problemi nuk ishte vetëm një gjë, por një kombinim faktorësh: mbështetje e madhe te automatika, mungesë korrigjimi në kohë i shpejtësisë dhe keqkuptim i situatës në momentin final të uljes.

Në thelb, gjithçka u reduktua në një gjë shumë të thjeshtë por kritike në aviacion: avioni hyri shumë ngadalë në ulje dhe nuk u korrigjua me kohë, gjë që e bëri uljen të dështuar dhe të rrezikshme.

Dhe edhe pse e di sa i sigurt është aviacioni, prapëseprapë këto gabime më frikësojnë, sepse vetëm imagjinoj: nëse do të isha unë pasagjer, mund të kisha vdekur. Ka plot aksidente të aviacionit si këto dhe, edhe pse e di që aviacioni është shumë i sigurt sepse testohen avionët, edhe pilotët mund të bëjnë gabime ose ATC.

ATC do të thotë Air Traffic Control, në shqip Kontrolli i Trafikut Ajror.

ATC është sistemi dhe njerëzit që menaxhojnë lëvizjen e avionëve në ajër dhe në aeroport. Ata punojnë në kullën e aeroportit ose në qendra kontrolli dhe komunikojnë me pilotët gjatë gjithë fluturimit.

Roli i ATC është të sigurojë që avionët të mos afrohen rrezikshëm me njëri-tjetrin dhe që çdo fluturim të zhvillohet në mënyrë të sigurt dhe të organizuar. Ata u japin pilotëve udhëzime për ngritje, ulje, ndryshime drejtimi dhe lartësie, si dhe informacione për motin ose trafikun ajror.

Me fjalë të thjeshta, ATC është si “menaxheri i trafikut” në qiell, që siguron që çdo avion të dijë saktësisht kur dhe ku duhet të shkojë pa rrezik për përplasje.

AKSIDENT (⚠️ Shënim: Ky imazh paraqet një aksident të vërtetë ajror.)

DITA 33: KËSHTU SHOQË S'MUND TË JEMI

Gjatë shoqërisë sime me shokun tim (nuk do t'ia kallëzoj emrin në këtë libër), ne ishim shokë për 4 vjet. Ishim shokë të mirë, por tash po vërej diçka. Shoku im, hajde për këtë situatë do ta quajmë Arben, ishte shumë i pasjellshëm me mua.

Ne do të shtyheshim shumicën e kohës dhe po e pranoj, edhe unë e kisha shtyrë, edhe ai ma kishte kthyer. Arbeni dhe unë nuk e kemi pasur një histori të mirë të shoqërisë. Ai, në klasët më herët, do të më bullizonte, por gjithmonë do t'ia ktheja me të mirën.

Por erdhi një ditë që ne u bëmë prej armiqve shokë. E di, shumë e paqartë. E di çka jeni duke pyetur: qysh mund të jeni ju shokë? Unë atë kohë isha një fëmijë pa shokë të klasës. Në çdo sport në atë kohë, si p.sh. futboll, nuk isha aq i fortë. Kurrë nuk do të ma pasonin topin dhe unë u bullizova.

Por unë kurrë nuk i marr sendet personalisht, sepse e di që ata vetëm bullizojnë për hajgare. Edhe shoku im po bullizohet. Unë dua të them një mesazh: bullizimi nuk është në rregull. Unë e di çka më ka bërë dhe më ka thënë shoku, edhe qysh ia kam kthyer, por çka kam bërë nuk është në rregull.

Për atë punë duhet me na ardhë marre edhe Arbenit edhe mua.

Arsyeja pse u bëmë shokë të mirë para se të bëheshim toxic është sepse unë isha aty për Arbenin kur kërkush nuk ishte. Unë e mbrojta shokun tim prej bullizimit, dhe çka mora unë? **Padrejtësi.**

Diqysh, kur kam konflikt me Arbenin, mua më therret zemra. Pse? Sepse çdo ditë po e shpërndajmë energjinë negative me njëri-tjetrin. Për mua personalisht, energjia negative është si me hap gojën dhe çdo ditë me pi helm në trupin tënd.

Unë në këtë rast kam mësuar që edhe unë jam pjesë. Qysh? Nëse ti ia kthen shokut tënd me atë energji, ti je më i keq se shoku.

Nëse shoku im është duke e lexuar këtë faqe, kërktoj shumë falje që kemi shpërndarë këtë energji me njëri-tjetrin dhe këtë negativitet. Kjo nuk është në rregull.

Unë kam mësuar një send dhe një porosi që është: *me ia kthyer një personi me çka thotë është si me pi helm pa e vërejtur.*

DITA 34: SI DO TË JETË BOTA NË 2050?

Une mendoj qe bota ne vitin 2050 do te jete sa me shume moderne. Si p.sh., une mendoj qe ne vitin 2050 do te kemi makina qe fluturojne, do te kemi teknologji me te avancuar, do te kemi me shume popullsi. Sipas hulumtimeve, ndoshta ne vitin 2050 do te kemi rreth 10 bilione njerez dhe kjo do te shkaktoje qe aeroplanet te zhvillohen me shume.

Sipas imagjines, une mendoj qe aeroplanet do te zgjerohen me shume, do te marrin motore me te avancuar dhe mund te shkojne shpejt si nje aeroplan luftarak si F-14. Dhe kjo do te ndodhe sepse miliona njerez çdo dite do te migrojnë jashte shtetit te tyre per te vizituar nje shtet apo per te jetuar aty pergjithmone.

Edhe pse kjo mund te jete interesante, ka edhe pasoja. Pasojat jane qe rritja e popullsisë i bie mbipeshkim me shume, dhe njerezit mund te thone: “por ka bilione peshq”, po, por do te zhduken me shpejt dhe nuk do te kemi me organizma ujore. Nje pasoje tjeter e keqe eshte mbipopullimi, qe do te thote me pak hapësire per banoret. Dicka edhe me keq eshte nese njerezit nuk riciklojnë apo nuk e ruajne natyren; natyra mund te ndotet dhe shumica e planetit gjithashtu.

Nje problem tjeter eshte sepse njerezit shpenzojnë me shume nafte fosile. Do te vije nje dite qe ajo nafte do te harxhohet dhe kjo do te thote qe nuk do te kemi me rryme, qe nuk eshte gje e mire.

Lajmi i mire eshte se ju mund ta ndaloni kete problem. Ne fakt eshte gjeja me e thjeshte, por pershkak qe njerezit jane teper te pakujdesshem (nuk jane te gjithë, por po permend disa), nuk duan t’i hedhin mbeturinat ne shporte, por i hedhin ne toke, qe mund te ndote natyren, siç kam folur per kete teme me heret.

Problemet mund te zgjidhen
keshtu: Ruajtja e zonave te
natyres

Ndalimi i mbipeshkimit

Te perdorim biçikletat, jo makinat, e shume te tjera.

Pra, keshilla ime eshte qe ti t’i ndjekesh keto keshilla dhe ta shperndash kete informacion. Keshtu mund ta ruajme natyren se bashku.

MENDIMI IM PER TE ARDHMEN

Ky imazh është krijuar nga inteligjenca artificiale (AI).

Fakte interesante: Shkencëtarët po krijojnë shumë teknologji të reja për të ardhmen. Ata po punojnë për bateri të veçanta nga diamant, për AI që kupton balenat dhe për sensorë shumë të vegjël si pluhur.

Po ashtu po mendojnë për qytete që notojnë në oqean, për rikthimin e kafshëve të zhdukura dhe për trena shumë të shpejtë.

Gjithashtu po zhvillohet mish i rritur në laborator dhe një kopje digjitale e Tokës për ta studiuar më mirë planetin.

DITA 35: NJË POEZI PËR GJYSHIN TIM

Unë sot isha kurioz të provoj disa mënyra të ndryshme të shkrimit, sepse edhe pse në këtë libër flas për rrëfim personal, dua të mësoj edhe të shkruaj gjëra të ndryshme si p.sh. poezi. Poezitë mua më duken interesante, sepse në poezi ti mund t'i shprehësh mendimet dhe emocionet për dikë në vargje. Unë për këtë poezi e kam zgjedhur gjyshin tim të dashur. Pra kjo është:

Gjyshi Im, Drita Ime

*Gjyshi im, më i miri,
zemrën ma ngroh
çdo ditë.
Ti kurrë nuk
gabon, vetëm
mëson me dritë.*

*Kur të shoh i
lumtur,
zemra ime
gëzohet.
Pranë teje
çdo çast, jeta
më
zbukurohet.*

*Ti je gjysh
legjendar, që s'do
ta harroj kurrë.
Emri yt në
zemrën time, do
jetojë përherë i
fortë.*

- Andi

DITA 36: Arti i Vjetër kundër Artit Modern | Mendimi im

Unë në këtë temë do të flas për mendimin tim mbi artin e vjetër kundër artit modern.

Arti modern mua shumë më pëlqen, por arti i vjetër është shumë frymëzues. Sipas mendimit tim, në artin e vjetër ata e kanë bërë sikur të ishte viti 2050.

Le ta marrim si shembull një skulpturë të David. Kjo skulpturë u krijua në vitin 1501 dhe u përfundua në vitin 1504. Ajo u krijua gjatë periudhës së Rilindjes Italiane dhe pamja e saj ishte frymëzuese.

Në atë kohë, skulpturat ishin të zhveshura, sepse kjo ishte normale dhe lidhej me idenë e idealizimit të trupit të njeriut. Por kur ta paraqes imazhin për qëllime edukative, nuk do ta shfaq skulpturën e plotë.

Gjatë kësaj kohe, një artist që quhet Leonardo da Vinci krijoi një pikturë që quhet Mona Lisa. Shumica prej jush e dinë çfarë është Mona Lisa, por pse është kaq e famshme? Ajo është e famshme edhe për teknikat e vjetra, sepse piktura u krijua në vitin 1503 dhe ka pasur teknika shumë të avancuara për kohën.

Kjo pikturë sot ndodhet në Muzeun e Luvrit në Francë. Njerëzit thonë se në Mona Lisa duket sikur sytë të ndjekin kudo që lëviz.

Ky art ishte shumë i avancuar për realizmin e lartë, durimin, detajet shumë të mira dhe vëmendjen ndaj njeriut dhe emocionit.

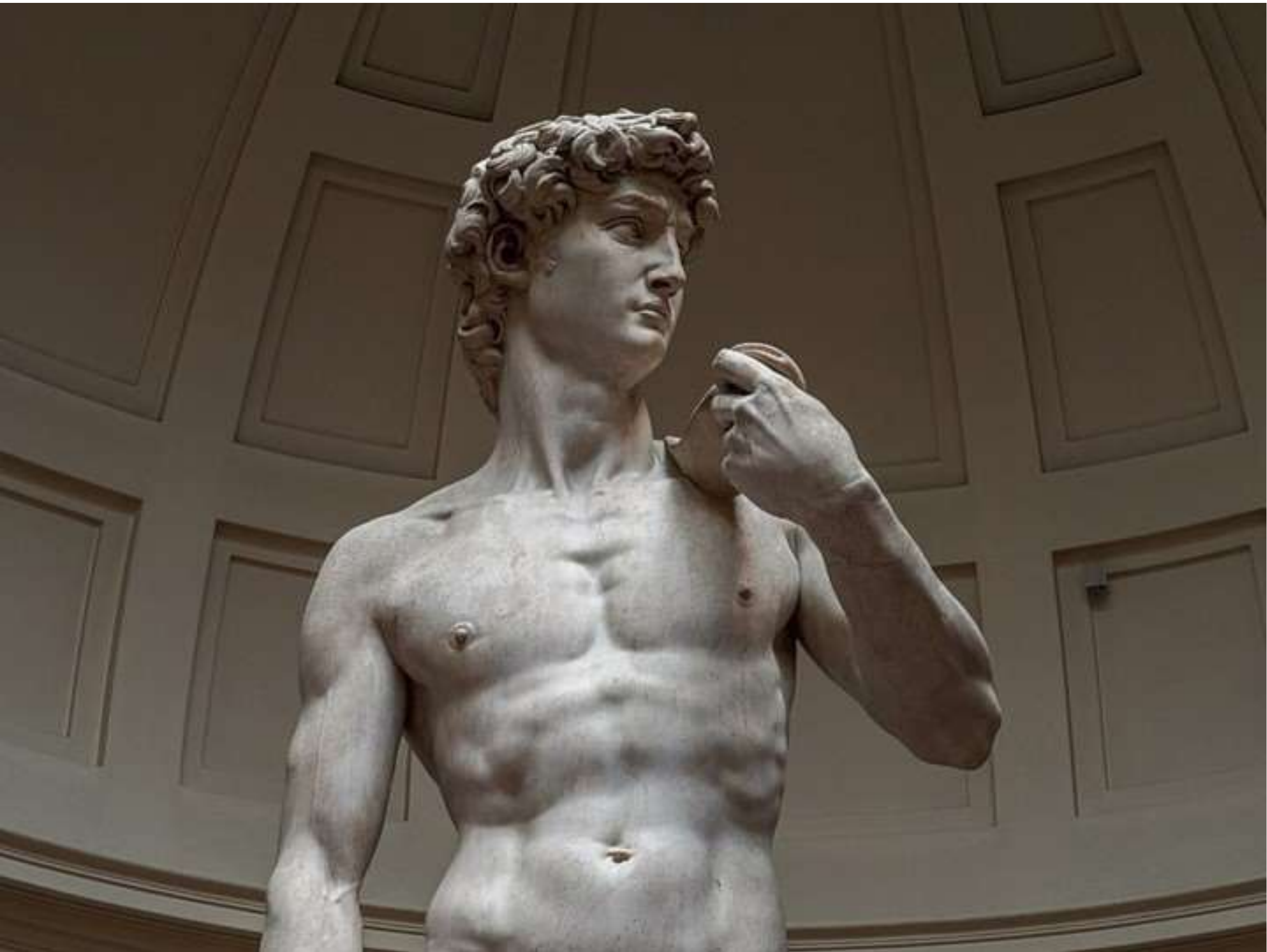
Një pikturë tjetër shumë e famshme ishte The Starry Night (Nata me Yje). Ajo u krijua nga Vincent van Gogh dhe tregon një qiell shumë të gjallë, me yje që duken sikur lëvizin dhe ndriçojnë me shumë energji.

Ai ishte një artist shumë i famshëm për stilin e tij unik dhe emocional.

Gjithashtu, ngjyrat janë shumë të forta dhe të gjalla dhe tregojnë ndjenjat e artistit, jo vetëm realitetin.

Ky është një nga veprat më të rëndësishme të artit modern historik — nuk po them që është arti i sotëm, as që është afër tij. Kjo pikturë u krijua në fund të shekullit të 19-të dhe është një nga pikturat më të njohura të artit modern klasik.

ARTI

Imazhi: “Michelangelo’s David – pamje nga e
djathta” Burimi: Wikimedia Commons
Licenca: CC BY-SA 4.0

Ky imazh është modifikuar nga unë (i crop-uar) për qëllime të prezantimit në këtë libër.

Linku:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/80/Michelangelo%27s_David_-_right_view_2.jpg/960px-Michelangelo%27s_David_-_right_view_2.jpg

Fakt interesant: *Skulptura nuk është e bërë nga një bllok i ri mermeri. Në fakt, ajo është gdhendur nga një copë mermeri që ishte tashmë e dëmtuar dhe e braktisur nga dy skulptorë të tjerë para artit i Mikelanxhelos. Askush nuk mendonte se ai bllok mund të përdorej më, por Mikelanxhelo e pa potencialin dhe e ktheu në një nga skulpturat më të famshme në botë. Kjo është arsyeja pse shpesh thuhet se ai “e pa figurën brenda gurit para se ta krijonte”*

DITA 37: SKËNDERBEU, HEROI I LIRISË SHQIPTARE

Gjergj Kastrioti Skënderbeu është një nga figurat më të rëndësishme në historinë shqiptare dhe një simbol i krenarisë kombëtare. Emri i tij kujtohet me respekt jo vetëm në Shqipëri dhe Kosovë, por edhe në shumë vende të tjera të botës ku jetojnë shqiptarë. Ai njihet si luftëtari që mbrojti trojet shqiptare dhe u bë simbol i lirisë, guximit dhe bashkimit.

Skënderbeu lindi në vitin 1405 dhe emri i tij i vërtetë ishte Gjergj Kastrioti. Ai ishte djali i Gjon Kastriotit, një princ shqiptar. Në moshë të re, ai u mor nga Perandoria Osmane dhe u rrit si ushtar. Gjatë viteve, ai mësoi strategji ushtarake dhe u bë një komandant shumë i aftë. Por, pavarësisht jetës së tij larg vendlindjes, ai nuk e harroi kurrë prejardhjen dhe popullin e tij. Në vitin 1443, Skënderbeu u kthye në Shqipëri dhe ngriti flamurin shqiptar në Krujë. Ky moment konsiderohet një nga ngjarjet më të rëndësishme në historinë shqiptare. Pas kthimit, ai bashkoi princat shqiptarë në Lidhja e Lezhës, duke krijuar një forcë të përbashkët kundër Perandorisë Osmane. Bashkimi ishte një hap shumë i rëndësishëm, sepse tregoi se shqiptarët mund të luftonin së bashku për lirinë e tyre.

Për rreth 25 vite, Skënderbeu udhëhoqi beteja të shumta dhe arriti të mbrojë trojet shqiptare nga pushtimet. Ai njihej për zgjuarsinë, strategjitë e forta dhe trimërinë në luftë. Edhe pse përballë kishte një perandori shumë të madhe dhe të fuqishme, ai nuk u dorëzua. Kjo është arsyeja pse shumë historianë e konsiderojnë një nga komandantët më të talentuar të kohës së tij. Sot, figura e Skënderbeut vazhdon të jetojë në zemrat e shqiptarëve. Në shumë qytete mund të gjenden shtatore të tij, ndërsa emri i tij përdoret në shkolla, rrugë dhe institucione. Ai është bërë simbol i qëndresës dhe dashurisë për atdheun.

Historia e tij u tregon brezave të rinj se liria dhe identiteti kombëtar janë gjëra që duhen mbrojtur me mençuri, guxim dhe bashkim.

Porosia:

Historia e Skënderbeut na mëson se një popull bëhet më i fortë kur është i bashkuar.
Guximi, mençuria dhe dashuria për atdheun mund të lënë gjurmë të mëdha në histori dhe të frymëzojnë shumë breza.

FAKT INTERESANT PËR SKËNDERBEUN

Fakt interesant: *Një fakt interesant për Gjergj Kastrioti Skënderbeu është se përkrenarja e tij me kokën e dhisë ruhet edhe sot në Muzeun e Historisë së Artit në Vjenë, bashkë me shpatën e tij.*

Shumë njerëz nuk e dinë që këto sende të tij origjinale ende ekzistojnë dhe ruhen si gjëra shumë të rralla historike.

DITA 38: DITËT KUR U SËMURA

Sot nuk ishte dita më e mirë për mua. Unë kam marrë një pushim prej 3 ditësh duke mos e shkruar librin, sepse jam i sëmurë. Kjo për mua, edhe pse është vetëm ftohje dhe i ke krejt hundët me sekrecione, nuk është vetëm: “Sa mirë që nuk po shkoj në shkollë!”, por është më keq.

Së pari, gjatë sëmundjes sime, edhe qetash për momentin që jam duke e shkruar këtë faqe, i ke sekrecionet që do të thotë se nuk mundesh me marrë frymë prej hundës, pra duhesh me marrë frymë prej gojës. Ky, pa hajgare, është një nga sendet më të parehatshme të jetës time.

Unë sot duhej të isha në shkollë sepse data ishte e martë, por për shkak të sëmundjes nuk munda me shku në shkollë me këtë gjendje. Një send tjetër është që jam shumë ftohtë dhe po kollitem shumë.

Gjatë kësaj sëmundjeje edhe inhalimi me kamomil nuk punoi, që do të thotë se hundët më janë bllokuar shumë. Dhe kjo ishte arsyeja pse mora dy ditë pushim duke mos shkruar sende.

Kërkoj falje, por isha në një gjendje tepër të keqe. Sëmundja ime filloi së pari me hundët, tani me temperaturë të ulët. Por prapëseprapë, ky është vetëm një virus i ftohjes dhe do të këndellem.

Por arsyeja pse mërzitem nuk është vetëm sëmundja; është edhe fakti që nuk mundem t’i prezantoj projektet apo t’i përmirësoj notat. Por unë e di një send, dhe ai është që shëndeti është më i rëndësishëm se nota.

DITA 39: NJË DITË QË MË BËRI TË MENDOJ PËR BOTËN ONLINE

Pra, sot do të flas për një temë shumë të rëndësishme dhe mendimet e mia për këtë temë. Unë sot do të flas për internetin dhe mediat sociale. Mediat sociale janë një vend ku njerëzit mund t'i shprehin ndjenjat e tyre apo opinionet e tyre për botën. Ky mund të jetë një vend i mirë dhe i keq. Pse vend i mirë dhe i keq? I mirë është sepse në të mund t'i shprehësh ndjenjat e tua dhe të flasësh për diçka të padrejtë. Edhe i keq është sepse mund të bullizohesh edhe online.

Unë mendoj që bullizimi online është diçka hajgare, pse? Nuk dua ta ofendoj kurrë, por kaq shumë të intereson për të shkruar një mesazh për një person? Kaq shumë të intereson me postu për një person? Dëgjo, unë gjatë bullizimit kurrë nuk i marr fjalët apo fyerjet seriozisht. Sepse ata vetëm duan të manipulojnë, si p.sh. me të thënë: “Andi, ti je budalla, majmun!” A më intereson mua? Jo. Pse? Sepse çka bëjnë ata është që duan vëmendje, duan që ti të ndikohehesh prej fjalëve të tyre.

Pse? Sepse edhe ata vetë i kanë problemet e tyre.

Por kur janë fizikisht dhe të shtyjnë ose të japin shpullë, çka bëj unë? Unë vetëm e raportoj te drejtori. Sepse nëse ia kthej shpullën, çka ndodh? E barazoj situatën. Si p.sh. mua një herë disa djem më kanë rrahur me duart e tyre dhe për fat të mirë nuk u godita në sy. Kur i kallëzova babait tim, shkua te drejtori dhe drejtori tha që ne ta thërrasim policinë. Prindërit thanë jo dhe edhe unë mendoj që me shku në polici për shkak të veprimeve të tyre është pak e tepruar, sepse çdo fëmijë duhet të mësojë nga gabimet e veta. Unë me gjithë zemër e urrej bullizimin dhe më dhemb zemra kur shoh njerëz që bullizohen çdo ditë. Mesazh për njerëzit që bullizohen: kurrë mos dëgjo çka thonë ata, ty vetë Zoti të ka krijuar në imazhin e tij dhe ti nuk je hiç budalla, majmun, asgjë nga ato. Arsyeja e vetme pse ata duan të bullizojnë është sepse ti ndikon nga çka thonë ata, por në realitet çka thonë është krejt, krejt kot.

Edhe dua vetëm një gjë të them: bullizimi nuk është në rregull. Ata që bullizojnë, në mendimin tim, duhet të marrin dënime për veprimet e tyre, sepse disa njerëz nuk mund të jenë të fortë emocionalisht.

DITA 40: TORNADOT – FUQIA MË E RREZIKSHME E NATYRËS

Natyra mund të jete vendi i mirë për të vizituar por kanjehere mund të ketë edhe fuqia shumë të rrezikshme natyra si p.sh: stuhia, shiu, etj... por është një vdekjepruese dhe ky quhet Tornado. Ishte një tornado vdekjepruese në Amerikë që u quajtur El Reno Tornado që ka ndodhur në vitin 2013 në 31 maj. Gjate kësaj tornado shumë njerëz kanë vdekur dhe ishte një nga tornadot më vdekjepruese në botë dhe më i madh në botë me gjerësinë 4.2 km. Une do të flas edhe për storm chasers ose “njerëzit që ndjekin tornado ose stuhia të fuqishme për të studiuar mes tyre”.

Tragjedia e storm chasers ndodhi gjatë El Reno tornado, një nga tornadot më të fuqishme, më të gjera dhe më të paparashikueshme që janë regjistruar ndonjëherë.

Storm chasers janë ekipe shkencëtarësh dhe meteorologësh që ndjekin stuhinë e rrezikshme për t'i studiuar nga afër. Qëllimi i tyre nuk është aventura, por mbledhja e të dhënave që ndihmojnë në përmirësimin e parashikimeve të motit dhe në shpëtimin e jetëve njerëzore. Ata shpesh afrohen shumë pranë tornadove për të vendosur pajisje matëse dhe për të analizuar strukturën e tyre.

Më 31 maj 2013, në Oklahoma u formua një stuhi superqelizore shumë e fortë që prodhoi një tornado që fillimisht nuk dukej jashtë normales. Por shumë shpejt, ajo u zhvillua në një fenomen ekstrem. Tornado u zgjerua në mënyrë të jashtëzakonshme, duke arritur rreth 4.2 kilometra gjerësi, gjë që e bëri atë më të gjerën e regjistruar ndonjëherë.

Ajo që e bëri El Reno tornado veçanërisht të rrezikshme ishte fakti se nuk kishte një formë të qartë dhe të qëndrueshme. Ajo ndryshonte drejtim shumë shpejt dhe kishte disa vorbulla të vogla brenda saj që rrotulloheshin në mënyrë të pavarur. Kjo e bënte shumë të vështirë të kuptohej se ku ishte zona më e sigurt dhe ku ishte rreziku më i madh.

Në atë ditë, disa ekipe storm chasers ndodheshin në terren për të studiuar tornadon.

Midis tyre ishte edhe ekipi i meteorologut të njohur Tim Samaras, i cili kishte shumë përvojë dhe ishte i respektuar për punën e tij shkencore dhe për përkushtimin ndaj sigurisë. Ai dhe ekipi i tij po vendosnin pajisje për të matur presionin, erën dhe strukturën e tornados.

Por situata u përkeqësua shumë shpejt. Tornado u bë më e gjerë dhe më e paqëndrueshme, duke ndryshuar drejtim papritur. Kjo bëri që distancat që më parë konsideroheshin të sigurta të mos ishin më të tilla. Në një moment kritik, ekipi u gjend shumë afër një pjese jashtëzakonisht të fuqishme të tornados, pa pasur kohë të mjaftueshme për t'u larguar.

Fatkeqësisht, ekipi i Tim Samaras, së bashku me kolegët e tij, humbi jetën gjatë kësaj ngjarjeje. Kjo ishte një humbje shumë e madhe për komunitetin shkencor, sepse ata ishin ndër më të mirët në fushën e studimit të tornadove dhe kishin kontribuar shumë në përmirësimin e sigurisë së paralajmërimeve të motit ekstrem.

Pas kësaj tragjedie, mënyra se si studiohen tornadot ndryshoi. Storm chasers filluan të mbajnë distanca më të mëdha sigurie dhe të përdorin më shumë teknologji si radarë dhe mjete të largëta për matje. El Reno tornado tregoi qartë se disa tornado mund të jenë shumë më të mëdha, më të paparashikueshme dhe më të rrezikshme sesa mendohej më parë.

Kjo ngjarje mbetet një kujtesë e fortë se natyra mund të jetë jashtëzakonisht e fuqishme dhe se edhe ekspertët më të përgatitur mund të përballen me rreziqe të mëdha kur përpiqen ta studiojnë atë nga afër.

Fotoja origjinale është publikuar në Wikimedia Commons dhe është nën licencën Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).

Autori:

Romaskoeropashrr

Burimi:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:El_Reno_tornado2011.png

DITA 41: DITA E FUNDIT - Mbyllja e librit tim

Sot nuk është një ditë e zakonshme për mua. Nuk është thjesht edhe një faqe më shumë në këtë rrugëtim... është dita kur unë e mbyll një kapitull të madh të jetës sime.

Kur fillova këtë libër, nuk e dija saktësisht se ku po shkoja. Kisha vetëm mendime, kujtime, ide dhe ndjenja që donin të dilnin në letër. Por me kalimin e kohës, çdo faqe u bë një pjesë e imja. Çdo “Ditë” nuk ishte vetëm një tregim — ishte një copë e jetës sime, një moment që nuk dua ta harroj.

Ka pasur ditë kur kam qenë i lodhur, kur nuk kam pasur ide, kur kam menduar të ndalem. Por pastaj kam kujtuar pse e fillova: sepse doja të krijoja diçka timen, diçka që tregon kush jam dhe si mendoj.

Sot, kur e shkruaj këtë faqe të fundit, ndjej një përzierje emocionesh. Jam i lumtur që e përfundova këtë rrugëtim, por edhe pak i trishtuar, sepse diçka që ka qenë pjesë e përditshmërisë sime tani po mbyllet.

Ky libër nuk është perfekt. Por është i vërtetë. Dhe për mua, kjo është gjëja më e rëndësishme.

Nëse dikush e lexon këtë libër një ditë, dua të dijë vetëm një gjë: gjithçka që është shkruar këtu vjen nga një zemër që ka dashur të krijojë, të mësojë dhe të mos dorëzohet.

Kjo nuk është fundi i historisë sime. Është vetëm fundi i këtij libri.
Dhe fillimi i diçkaje tjetër.

— Andi

Pse e shkrova këtë libër?

E shkrova këtë libër për të ndarë rrugëtimin tim personal – një udhëtim plot sfida, mësim, dështime, ngritje dhe sërish ringritje.

E shkrova për të treguar se suksesi nuk vjen nga fati, por nga **zgjedhjet e vogla** që bëjmë çdo ditë, nga disipilina, durimi dhe besimi tek vetja.

41 histori të vërteta, të marra nga jeta ime, nga momentet kur nuk kisha asgjë, deri te momentet kur kuptova se gjithçka nis brenda nesh.

E shkrova për të frymëzuar këdo që ndjehet i humbur, që dyshon te vetja, që ka frikë të fillojë diçka të re. Për t'i kujtuar se nuk është vetëm dhe se **ndryshimi është i mundur**.

Nëse edhe një faqe e këtij libri të ndihmon të mendosh ndryshe, të veprosh ndryshe dhe të besosh më shumë tek vetja, atëherë ky libër e ka përmbushur qëllimin e tij.

“Nuk kam zgjedhur rrugën e lehtë.
Kam zgjedhur rrugën time.”

SHKRIM

Fjalët janë mënyra ime për të ndarë mendimet dhe përvojat.

PROGRAMIM

Krijoj, zhvilloj dhe mësoj çdo ditë për të ndërtuar të ardhmen.

SHAH

Strategjia, durimi dhe mendimi i thellë – mësim që më udhëheqin në jetë.

SIMULATOR FLUTURIMI

Ëndrra ime më e madhe: të krijoj diçka që bashkon teknologjinë me pasionin.

Faleminderit që je pjesë e këtij udhëtimi. Ky libër është për ty.

Andi

PËR TË GJITHË TË RINJTË SHQIPTARË 12+ DHE LART
INSPIRIM • MOTIVIM • RITJE • ËNDËRRA

